

Nas tednik Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poltni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2. Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt
LETO XV./STEVILKA 11 CELOVEC, DNE 14. MARCA 1963 CENA 2.— ŠILINGA

Kristjan in narodnost

Kristjanu narodnost ni največja dobrina; več kot narod mu je Kristus in ljubezen do Njega.

Seveda ne more noben narod upravičeno trditi, da je od Boga na poseben način privilegirani, da ima prednost pred drugim ali da vodi pot v božje kraljestvo samo preko njega, to je, da morajo vsi ostali narodi sprejeti njegovo narodnost, ali da vrši bogoslužno opravilo, če pripadnike drugega naroda potujčuje, ali da je izvršil zasluženo delo za Boga in vero, če je svoj narod zatajil in postal poturica.

Je mar o tem potrebno pisati? Saj je vendar jasno kot beli dan. Zdi se mi, da je potrebno, kajti mi jih malo med našim narodom, pa tudi med sosednim, ki so tega mnenja. Če to delajo oni, ki so že izdali vero in Cerkev, se ne čudimo: kdor je neznačilen v enem, ne bo značilen v drugem. Toda drugače je, kadar gre za ljudi, ki se štejejo za dobre, verne kristjane ali celo za poslane, da uče druge krščansko gledati in živeti.

Vemo iz zgodovine, da so bili takšni ljudje; spominimo se le Judov za časa apostolov. Ti so zahtevali, da se vsi pogani, ki hočejo postati kristjani, najprej pojudo in šele kot taki pristopijo h krščanstvu. Toda Bog jih je poučil drugače. Tako bi se bilo zgodilo, če bi bili Judje sprejeti Kristusa. To jim je bilo od Boga obljubljeno; zato so se imenovali »izvoljeni narod«. Poleg njih pa ni Bog nobenega naroda izbral kot poti v njegovo kraljestvo. Zato je prizadevanje za potujčevanje z verskega, božjega, Kristusovega stališča nepotrebno; ni nobeno duhovniško, cerkveno, versko opravilo; ni služba Kristusu. Kristjan ve, da je vsak narod od Boga hoten, obdarovan s svojimi lastnostmi in darovi, s katerimi naj po njih svojstvi služi Bogu.

Tega se Cerkev tudi zaveda. Res imamo žalostne čase iz dobe pokristjanjevanja, ki kažejo, da so razni predstavniki Cerkve napačno umeli svojo nalogo; spominimo se le viteškega križarskega reda, ki je z ognjem in mečem pokristjanjeval in ponemčeval slovanske narode (Ruše in Poljake) tam, kjer so se kasneje iz poturic razvili najbolj zagrizeni in naduti Prusi, ki so pri našli evropskim narodom neblagoslov vojsk in gorja. Tam, kjer vlada danes zopet Slovan, in sicer najbolj katoliški narod: Poljaki. Grof Conde de Velan, ki je napisal knjigo: »Von Berlin nach Rom« pravi v njej, da je to, kar se je zgodilo po drugi vojni, najbolj pravično in božja kazen za grehe nemškega naroda. Grehe nad narodi kaznuje Bog prej ali slej na tem svetu.

Pripovedoval mi je misijonar iz Ugande, da imajo od Cerkve nalog, ohraniti vsakemu narodu vse svojstvi; kar je demonškega odstraniti, a kar se pokristjaniti da, pokristjaniti, nikakor pa ne poangležiti, pofrancoziti in podobno.

Kaj naj stori kristjan, če živi s pripadniki druge narodnosti? Kako naj se zadrži, da bo izvršil Kristusovo voljo? Stojimo na stališču, da veljajo Kristusova načela za vsakega kristjana, pa naj pripada učeči ali poslušajoči Cerkvi. Enako smo gotovi, da veljajo za vse panoge življenja. Torej tudi za narodnostno življenje. Stvari, ki se našajo na narodnost, na njeno ohranitev, njen razvoj, spoštovanje lastne narodnosti, obzir do druge, priznanje njenih naravnih, od Boga danih pravic, so visoko nad politiko in spadajo k etiki. Sicer pa se mora tudi politika ozirati na božje zapovedi, mar ne?

Če je tako, tedaj je jasno, da ne more kristjan, resnični kristjan, (če noče veljati za farižejca), govoriti o ljubezni do Boga

Papež je sprejel Adžubeja

Gotovo je novica, da je papež sprejel komunističnega voditelja Sovjetske zveze v privatni avdienci, posebna novost. Zet ministrskega predsednika Hruščeva se je 18 minut razgovarjal s Svetim očetom v vatiškanskih prostorih. Bilo je to v zgodovini prvo srečanje kakšnega papeža z vodilno osebnostjo iz Sovjetske zveze. Še dan prej se je Adžubei priznal javno za ateista.

Do privatne avdiencie je prišlo popolnoma nepričakovano. Uradno so objavili samo, da se bo Adžubei udeležil posebne avdiencie za novinarje, pri kateri bodo sporočili papežu podelitev Balzanove nagrade za mir.

K avdienci se je zbralo okoli 70 novinarjev, vendar med njimi prvotno ni bilo Adžubeja, njegove žene in njunih spremljevalcev. Pozneje se je izkazalo, da je Adžubei prišel v Vatikan po drugi poti kot vsi drugi. Monsignor Willebrands s tajništva za enotnost kristjanov ga je sprejel in vodil skozi papeške prostore.

Adžubeju so odkazali najprej prostor v drugi vrsti nasproti papežu. S povečeno glavo, z zanimanjem in zamišljen je sledil govoru papeža, ki je poudarjal, da zastopa Vatikan nadnarodno nevtralnost.

Med avdienco papež ni posvečal Adžubeju posebne pažnje. Končno je papež podelil vsem navzočim svoj blagoslov z običajnim koncem: »Vam in vsem, ki so vam dragi.«

Medtem ko so drugi ob prihodu in med

blagoslovom papeža poklekili, sta oba Adžubeja samo sklonila glavi. Ko so vsi novinarji zapustili prostore, so Adžubeja pridržali pod pretvezo, da si more še dalje ogledovati Vatikan. Vendar je bilo kmalu očitno, da ne gre za ogled, temveč za privatno avdienco.

Papež je sprejel Adžubeja in njegovo soprogo ob vratih k svoji knjižnici. Adžubei je pozdravil papeža s priklonom, papež mu je podal roko. Potem je papež vodil sovjetske goste k mizi, nakar so se vrata zaprla.

Očividci poročajo, da se je Adžubei z globokimi vtisi vrnil z avdiencie. Že po javnem govoru papeža je Adžubei zelo hvalil papežve besede. Izjavil je, da je papež velik mož.

Ko so ga pozneje v hotelu novinarji obsuli z vprašanji, o čem se je razgovarjal s papežem, se Adžubei ni hotel izjaviti. Rekel je samo: »Govorila sva o tem, kako bo mogoče ohraniti mir.«

Papež se je izjavil pripravljenega, da sprejme predsednika Hruščeva v posebni avdienci. To je poročala Mednarodna katoliška tiskovna agencija Rici. Predvidevajo, da bo prišlo do avdiencie konec junija.

- K R A T K E V E S T I -

Willy Brandt je bil ponovno izvoljen za župana zahodnega Berlina. Na tem položaju je že od leta 1957. Na volitvah, ki so bile v zahodnem Berlinu prejšnji mesec, je dobila njegova socialno-demokratska stranka 89 mest v mestnem senatu.

Na dunajski konferenci OZN o konzularnih odnosih so predlagali več sprememb valnih predlogov za načrt bodoče konvencije. Na podlagi teh predlogov naj bi urede diplomatov odnosov »po pravilu pomenila tudi rojstvo konzularnih odnosov«. Po daljši razpravi so te predloge zavrnili.

Kdor drug narod zatira ali pomaga ga zatirati, mora upravičeno računati z božjo kaznijo. »Kdor prime za meč, bo z mečem pokončan.« Meč pa ni le železen in jeklen, marveč je tudi meč jezika (gladium oris) in pisane črke, pa naj bo beseda izgovorjena ali napisana po knjigah, časopisih ali po dekretih. »S kakšno mero merite, s takšno vam bo merjeno.« »Božji mlini meljeje počasi, a gotovo.«

Zato pa bo pravi kristjan, ki mu je krščanstvo resna zadeva, povsod širil sporazum, strpnost in krščansko ljubezen tudi do onih, ki niso pripadniki njegovega naroda. In bo molil za zaslepljene, ki se štejejo za Kristusove učence, pa so v službi mamona (gospodarja tega sveta), ki so mu krščanska načela tuja. Skušal bo ta načela uresničiti v vsem svojem življenju z besedo in zgledom. S tem bo koristil sebi, Kristusu in kraljestvu in svojemu narodu.

Bidaulta so aretirali na Bavarskem

Bavarski deželni minister za notranje zadeve Heinrich Junker je sporočil, da so preteklo nedeljo zjutraj medalec od bavarskega mesta Aichach v Zahodni Nemčiji aretirali bivšega francoskega ministrskega predsednika Georgesa Bidaulta.

Bivši voditelj narodno-republikanske stranke je pobegnil iz Francije potem, ko se je postavil na čelo samostojnega »odbora nacionalnega odporiškega gibanja« in vodil teroristično organizacijo OAS. Francosko sodišče je izdalo tiralico za Bidaultom zaradi dejanj proti varnosti francoske države, medtem ko ga je skupščina razrešila poslanskega mandata.

Bidaulta so aretirali v neki najeti vili ob jezeru Woerte. Skupaj z njim so aretirali še dva njegova pomočnika in nekega nizozemskega novinarja. Po izjavi bavarskega notranjega ministra so pri Bidaultu našli veljavni potni list. Bidault se je pred dvema dnevnoma obmil s pismom na kancelerjo Adenauerja in zahteval v Zahodni

Nemčiji politični azil. Po aretaciji, je ponovil svojo zahtevo.

Francija formalno še ni zahtevala Bidaultove izročitve, toda njegovo nedavno bivanje v Veliki Britaniji — ugotovljeno po aferi zaradi objave njegovega intervjuja po televizijski mreži BBC — je v francoskih uradnih krogih povzročilo veliko nezadovoljstvo.

Kot poročajo, je do Bidaultovega odkritja in aretacije na Bavarskem prišlo po veliki preiskavi, ki jo je zahodnonemška policija uvedla pred kratkim zaradi ugrabitve bivšega francoskega polkovnika Argouda. Prepričani, da od zahodnonemških oblasti ne bodo dobili pristanka za izročitev tega šefa teroristične organizacije OAS, so agenti francoske policije ugrabili Argouda v Münchnu in ga prepeljali v Pariz, kjer je zdaj v zaporu. Notranji minister Junker je izjavil, da je preiskava o tem dala obilico rezultatov in da so policiji zdaj znane vse podrobnosti o ugrabitvi Argouda v Münchnu.

in bližnjega, pobožno zavijati glave in oči, pa sovražiti pripadnike drugega naroda, biti priganjač za potujčevanje, jemati mu tega, kar mu je dal Bog; jasno je, da če dela, kaj takega, to dela v politični službi, ki hoče v okviru državnih meja izenačiti vse ljudi. To pa nima prav nič opraviti s pobožnostjo, s krščansko ljubeznijo, z duhovniško službo in je veliko vprašanje, če se sklada s poslanstvom kristjana ali celo duhovnika, ki bi moral biti v službi strpnosti, sporazumevanja, podpiranja šibkih itd.

Še več! Božja, Kristusova načela veljajo za vse življenje, v dolžino, širino in globino. Če je tako, potem velja zapoved o ljubezni in spoštovanju bližnjega tudi za spoštovanje tuje narodnosti, za ljubezen do tujega naroda, in ne le onega, ki mu pripadam ali, ki mi je ljub. Saj si vendar ne moremo sami izbirati, kaj in kje božja volja veže ali ne veže. Zdi se mi, da velja tudi v tem primeru: Kdor odvzame le pičico od Gospodovega nauka, ni vreden nebeskega kraljestva. Zdi se mi, da tam, kjer se kristjani in zlasti duhovniki postavljajo v službo priganjačev za potujčevanje, ni pričakovati božjega blagoslova, marveč: odpad od vere in prazne cerkve. Če je to delo za božje kraljestvo na zemlji, naj presodi vsak sam. Gotovo pa bi bila strpnost in širokogrudnost do drugega naroda eno od sredstev, ki bi priklicali božji blagoslov na vse ljudstvo.

Naloga kristjana je: delati za mir in sporazum; enotnost v pestrosti in ne z uničenjem pestrosti. Ohraniti mir in edinost ne

pomeni uničiti šibkejšega, ampak priznati ga in z njim v miru živeti, brez hujskanja, brez sovražstva. Prav 23. februarja sem poslušal radijsko poročilo; govor je bil o gradiščanskem škofu dr. Laszlu. Poročeval je dejal, da govori škof tri deželne jezike: nemško, hrvaško in madžarsko; da v teh jezikih pridiga in da si zelo prizadeva, da bi ti trije narodi živeli v miru in sporazumu med seboj. Kaj takega slišati, stori človeku dobro in tako delo priključ gotovo božji blagoslov na one, ki gredo na prižnico, govore o ljubezni in toleranci, ker jim ljudje verujejo; uresniči se, kar govori psalm: »Beati pedes evangelizantium bona, evangelizantium pacem.« Če se more o vseh, ki so v sličnih okoliščinah, kot imenovani škof trditi isto, res ne vem. So, ki stojijo na stališču: Zadavi in zavij jim vrat, da bomo samo mi, pa bo mir in edinost v deželi. Če je to Kristusov nauk o ljubezni, naj si sami odgovore.

PEVSKI ZBOR »JAKOB PETELIN—GALLUS« IZ CELOVCA

vabi na

koneert slovenske pesmi

v Podjuni

17. marca 1963

V Železni Kapli v kino dvorani ob 11.30 uri.

V Glasnici v farni dvorani ob 15. uri.

Politični teden

Po svetu . . .

TRAMOVJE ŠKRIPA V BONNU

Če bi šlo po volji nemškega zveznega kanclerja Adenauerja, bi gospodarski minister Erhard nikoli ne postal njegov naslednik. To je po vsej Nemčiji znano dejstvo. Erhard je gospodarski strokovnjak in oče nemškega gospodarskega čudeža. Vendar ga Adenauer nima za najbolj sposobnega politika. In res je v zadnjem času Erhard počenjal stvari in govoril besede, ki bi jih ne smel počenjati in govoriti. Odkar so spodletela bruseljska pogajanja glede pristopa Velike Britanije v Evropsko gospodarsko skupnost, se je Erhard večkrat javno postavil proti zveznemu kanclerju.

Zdaj pa se zdi, da je Adenauer sprožil glavni napad na predvidenega naslednika kanclerja. Erhard se je pred kratkim mudil v Bruslju, kjer je tu in tam skušal obnoviti nova pogajanja glede pristopa velike Britanije v EWG. Ko se je vrnil nazaj v Bonn, je dobil od zveznega kanclerja Adenauerja zelo ostro pismo, v katerem mu

zvezni kancler stavlja vprašanje, če ne ve, da so pogajanja z EWG — zadeva zunanje-ga ministra. Nadalje prosi za pojasnilo, če je državni tajnik v gospodarskem ministru, Müller-Armack, odstopil ali ne. Erhard je odgovoril — prav tako razjezen — da se je o svojem bruseljskem potovanju porazgovoril z zunanjim ministrom Schröderjem, in če Müller-Armackovo prošnjo za odstop vodi dalje, je njegova stvar. Od takrat se Adenauer in Erhard ne pozdravljata več. Erhard se tudi ni več udeležil naslednje seje kabineta.

Možno se je zavzeli za tega ali onega politika in si želeli, od Erharda več spretosti ali od Adenauerja nekaj popustljivosti. Kar pa je merodajno, pa je dejstvo, da se kaže nemška zvezna vlada od afere Spiegel dalje kakor zbegano krdele ministrov, ki ne vedo, pri katerem koncu vrvi naj vlečejo.

ARGOUD IZ MÜNCHENA V PARIS

Dne 26. aprila 1962 je vodja pariškega kriminalnega oddelka sprejel po telefonu

vest: »Tukaj govori OAS, skupina Conan. Takoj morete dobiti polkovnika Argouda. Za nas je izdajalec. Napadi na de Gaulle so se zaradi njega ponesrečili. Dobro smo ga povili, treba vam je samo še priti ponj. Dobili ga boste v bližini policijske prefekture. Pišite: plavi tovorni avtomobil s številko 8585 MG 75, stoji na parkirališču trga pred katedralo Notre-Dame. Vrata so odprta, Argouda smo zvezali.«

Na tak način bi naj bil polkovnik Argoud, vojaški vodja v »Nacionalnem narodnem upornem gibanju«, ki mu predseduje nekdanji minister Bidault, prišel v roke francoski policiji, ki ga je že dolgo iskala. Bil je gonilna sila pri alžirskem uporu za časa Salana; sodišče ga je obsodilo na smrt, ko ni bil navzoč. Najprej je stvar izgledala tako, kot da ga je uporniška skupina OAS sama izdala v roke francoski policiji.

Medtem pa so se slutnje zameglile, da bi naj bili uradni tajni agenti zvalili Argouda iz njegovega hotela v Münchenu in ga odpeljati. Argoud ve o njih povedati samo to, da so bili kropki možje, s tirolskimi klobuki. Čudno pa je, da so ta »dragocen tovor« mogli spraviti do francosko-nemške meje samo z letalom ali pa z vojaškim avtomobilom. V obeh slučajih so imela uradna mesta svoje prste vmes.

Brezdvomno bodo v Franciji verjeli v možnost, da so ga odpeljali ljudje krog OAS, že da bi se ognili diplomatskim zapletljajem. Kajti četudi sta Nemčija in Francija prijateljski državi, vseeno še velja pravica do asila; in ugrabitve, kot jih je prvič izvedla izraelska tajna služba pri Eichmanu v Argentini, pri nas niso v navadi. »Nacionalni uporniški svet« pod vodstvom Bidaulta je medtem sporočil, da nikoli ni nameraval umoriti de Gaulle. Hoče ga dobiti živega v roke ter mu napraviti »proces«.

VSE BARVE ENAKOPRAVNE

Predsednik Kennedy je dne 28. februarja pozval ameriški kongres, naj pripomore ameriškemu prebivalstvu drugih barv k enakopravnosti, ki naj odstrani vsa neso-glasja med pripadniki raznih barv. Prav posebno bi Kennedy rad zagotovil ameriškim črncem neomajno volilno pravico, kjer se poslužujejo še pravila, ki — v škodo črncem — predpisuje, da mora vsakdo izpričati svojo pismenost kot pogoj za volilno pravico.

HASSEL POTUJE V AMERIKO

Pretekli dni se je nemški obrambni minister von Hassel mudil na obisku v Združenih državah, kjer se je razgovarjal z volilnimi osebnostmi Bele hiše. Šlo je za to, da bi prepričal Kennedyja o nemški zvestobi napram pogodbam ter izpovedal, da so v Bonnu zadovoljni s Kennedyjevim predlogom glede multilateralne atomske sile NATO.

. . . in pri nas v Avstriji

KRIZA PRI RADIJU

»Mnenja sem, da imajo poslušalci radija in gledalci televizije na podlagi svojih dat-jatev pravico do rednega programa. Na-dalje sem mnenja, da je neodgovorno, da se začne stavka, ko so še v teku pogajanja, ki bi vodila gotovo do zadovoljivega uspeha.«

je izjavil zvezni kancler dr. Gorbach, ko je bil o stavki obveščen. Stavka se je začela sploh za vse prizadete zelo nepričakovano. Vodstvo radijske postaje je bilo o njej obveščeno v zadnjem trenutku, delavski sindikat pa je bil obveščen šele kasneje. Tudi mnogi delavci do zadnjega niso vedeli o tem. V nekaterih zunanjih uradih so še pridno delali, ker pač nikakor niso mogli verjeti, da res stavkajo.

Razglas stavke na nedoločeno dobo je zbudil tem večje začudenje, ker so bila namenovana med radijskim vodstvom in podjetniškim svetom pogajanja. Kot vzroke stavke navajajo podjetniški svetniki odstavitev voditelja televizijskega oddelka, Karla Lacknerja, katero je zahtevalo radijsko vodstvo. Pa tudi ravnatelj televizijskega oddelka je izjavil stvari, ki bi nedvomno tudi v vsakem drugem podjetju vodile k takojšnji odstavitvi prizadetega. Podjetniški svetniki pa so zahtevali, da se razčisti tudi druge zahteve: Izplačilo jubilejnih darov za

Bojno letalo tipa F-105 D more prevažati šest ton teže. Kljub temu doseže letalo vrhovno hitrost 2200 km na uro. Letalo je opremljeno tudi s topom, ki izstrelji na minuto 6000 streliv.

dolgoletne nastavljenice, vzpostavitev službenega reda, včlenitev delavcev v razne skupine, doklade za člane orkestra, vzpostavitev rednega delavskega programa. Pogajali so se o zahtevah v navzočnosti predsednika Olaha. Končno je bilo sklenjeno, da se da sluščalcem radija in gledalcem televizije zopet normalni program.

SPOR ZA ČAST VISOKEGA URADNIKA

Pri seji ministrskega sveta je prišlo do edinstvenega dogodka. Socialistični oddelek vlade je dvomil o zaupanju do enega izmed uradnikov zveznega kanclerstva. Zvezni kancler je takoj ukinil sejo in zahteval dokaz za neupravičeno trditve. Ker mu socialisti teh niso dali, je zaključil vladno sejo, še preden se je začela. Je to edinstven dogodek, ki ogroža skupno delo obeh vladnih strank prav tako kakor tvorba nove avstrijske vlade.

Pri tem je hotela vlada skleniti dva za državo zelo važna zakona. Podaljšala bi naj proračunski provizorij za leto 1963, ob enem bi naj odločali o usodi kremske je-klarne. Pričakovali so hud spor zaradi proračuna. Vendar niti do tega ni prišlo.

Komaj so otvorili ministrsko sejo, je pravosodni minister dr. Broda ugotovil: »Žal mi je, da moram izjaviti nekaj, kar tukaj ni običajno. Na današnji seji je navzoč nek gospod zvezne časnikarske službe, o katerem mislimo, da ogroža tajnost in zaupljivost seje ministrskega sveta.«

S tem gospodom je bil mišljen ministerialni svetnik dr. Kronhuber. S tem pa se je vnel med obema koalicijskima stran-kama hud spor.

„Sprachenstreit in Burgenland“

Članek, ki ga povzemamo iz Wochen-presse, št. 9, z dne 2. marca 1963, razpravlja o položaju hrvaške narodne manjšine na Gradiščanskem ter o namenih tamkajšnih narodnih nestrupnežev. Podobno smo doživeli tudi koroški Slovenci leta 1958, ko je bila šolska odredba iz leta 1945 še v veljavi.

Eine empörte Mutter brachte den Stein ins Rollen. Weil sie die schlechten Noten ihres Kindes weniger der Faulheit des Abc-Schützen als dem Kroatischunterricht zuschrieb, sammelte sie im burgenländischen Industrieort Siegendorf Unterschriften. Sie dienten zum Protest gegen den Kroatischunterricht, der laut Landesgesetz von 1937 (§ 7 Abs. 3) in den rund vierzig überwiegend kroatisch besiedelten Gemeinden des Burgenlandes für Volksschüler obligat ist.

Zwei Dutzend Unterschriften drohen nun einen »Nationalitätenstreit« im dreisprachigen Grenzland am Eisernen Vorhang zu entfesseln, denn hinter den beiden ethnischen Hauptgruppen — der rund 235.000 Einwohner zählenden deutschsprachigen Mehrheit und der etwa 30.000 Köpfe starken kroatischen Minderheit — schüren die Koalitionsparteien das Feuer und hoffen die Kommunisten auf die Zuneigung Enttäuschter.

Die Siegendorfer »Kreuzelschreiber« — wie Eisenstädter ÖVP-Witz die um Verringerung des Lernpensums bemühten Mütter nennt — fanden einen beflissenen Anwalt im heimischen Gemeinderat, der mit den zwölf Stimmen der Sozialisten (gegen die der vier ÖVP-Mandatare) in einem Beschluß die freie Wahl der Unterrichtssprache forderte und diese Resolution samt photokopierter mütterlicher Unterschriftensammlung den zuständigen Behörden übermittelte. (Nach Ansicht der SPÖ-Gemeinderäte würden nämlich die Kroaten selbst gern auf den Unterricht in ihrer Muttersprache zugunsten der nützlicheren Staatssprache verzichten.)

Nationale Sozialisten

Die Sozialistische Partei, die in Kärnten mit verbissenem »Internationalismus« die slowenischen Minderheiten gegen »krypto-teutonische Übergriffe« verteidigt, zeigte nun im Burgenland ihr nationales Janus-gesicht: Sie griff die Resolution des Siegendorfer Gemeinderates begierig auf und schickte ihren Nationalratsabgeordneten Friedrich Robak gegen die Kroaten ins Feuer. Dieser orakelte von künftigen Schulstreiks und sprach — seine kroatische Herkunft der Parteilaisson opfernd — dem »kroatischen Dialekt« jede Existenzberechtigung ab (»Burgenländische Freiheit« vom 23. Februar).

Nun finden unparteiische Beobachter den kommunistischen Vorwurf der »Germanisierung« zwar übertrieben, aber die Feststellung, daß die »Kroatenfresser« unter den SPÖ-Führern »wieder das Messer schleifen« (»Freies Burgenland« vom 23. Februar), treibt den kulturbewußten Kroaten, die sich nicht erst seit dem Banus Jelčić als »treueste Österreicher« bezeichnen, den Angstschweiß auf die Stirn. Der

Angriff der »Kroatenfresser« konzentriert sich auf diese Punkte:

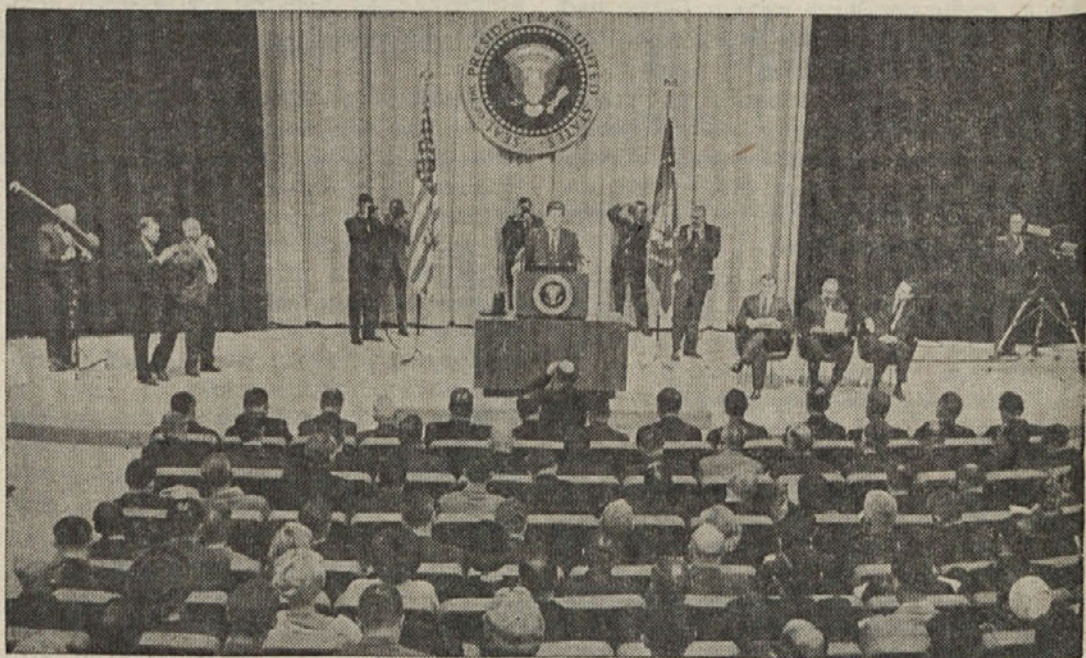
- das burgenländische Kroatisch habe sich seit der ersten Einwanderung vor fast 500 Jahren kaum gewandelt und sei demnach keine Sprache, sondern ein Dialekt;
- das Eintreten für das Kroatische sei »Gefühlsduselei« oder geschehe bei den Kroatenführern »wirtschaftlicher Vorteile wegen« (Friedrich Robak);
- die Kroaten selber wollten ihre Kinder lieber Deutsch als die Muttersprache lernen lassen;
- der deutschsprachigen Mehrheit werde von lokalen Minderheiten der überflüssige Ballast eines Dialektes aufgezungen (laut Landesgesetz von 1937 wird in den kroatischen Gemeinden im ersten Halbjahr der ersten Volksschulklasse kroatisch, im zweiten deutsch unterrichtet, bis zur vierten Klasse sind drei Wochenstunden Kroatisch obligat);

Die von Volkspartei und Kommunisten flankierte Phalanx führt dagegen ins Treffen:

- der Kroatischunterricht sei ein Problem nur für faule Schüler, der überwiegenden Mehrheit bedeute das Erlernen einer zweiten Sprache den Schlüssel zur Grammatik und Syntax der Muttersprache;
- die Kroaten würden, wenn man sie nicht »von oben« her einschüchterte, nie auf das im Staatsvertrag verankerte Recht auf Unterricht in der Muttersprache verzichten.
- die kroatischen, slowenischen und ungarischen Minderheiten seien (auch fremdenverkehrstechnisch) bedeutsame Farbtupfen in der monotonen österreichischen Kulturprovinz; die »kalte Liquidation« dieser lebendigen Erinnerung an die dahingegangene Völkermonarchie wäre ein unersetzlicher Verlust für die Republik und ein Alibi für die Italianisierung Südtirols.

Die Fronten im »Nationalitätenstreit« ziehen sich bereits mitten durch Lehrerschaft und Familien. In der Siegendorfer Hauptschule etwa, appellierten die Vierzehnjährigen an die Behörde um Beibehaltung des Faches Kroatisch, die Eltern der Abc-Schützen hingegen verlangten für ihre Kinder das Gegenteil. Direktor Matthias Schlögl, trotz »deutscher« Abstammung berufener Pädagoge und Übersetzer für Kroatisch, hat zwischen seinen Lehrerinnen einen schwierigen Stand, die in der Sprachenfrage fanatische Gegnerinnen sind.

Die gegenüber den »reinen« mittelburgenländischen Kroaten (um Oberpullendorf, Hornstein und Steinbrunn) schon stark assimilierten Siegendorfer applaudieren dem Tamburica-Schülerorchester, das kroatische Volksweisen spielt, sie füllen die Wirtshaussäle, wenn die Schulkinder kroatische Stücke aufführen; aber gleichzeitig drohen Eltern aus der zu sechzig Prozent kroatischen Gemeinde, ihre Kinder in Autobussen nach Eisenstadt zur Schule zu schicken, sollten die »Minderheitler« weiter auf ihrem Recht beharren.

Skoraj vsak teden ima predsednik Kennedy tiskovno konferenco v prostorih ameriškega zunanjega ministrstva. Udeležujejo se je domači in tuji korespondenti, fotografi, zastopniki filma, radija in televizije. Poleg predsednika sedijo tiskovni tajnik Bele hiše, Pierre Salinger in njegovi sodelavci Andrew Hatcher ter Jay Gildner.

† Opat Avguštin Kostelec

Ponoči, 22. februarja, je v stškem samostanu na Dolenjskem v 84. letu starosti, 58. letu duhovništva in 39. letu opatovanja umrl mil. g. opat dr. Avguštin Kostelec. Pogreb je bil 25. februarja in so se ga udeležili trije škofje, trije opatje, generalni vikar ljubljanske nadškofije kot namestnik obolelega nadškofa, nad 80 duhovnikov in več tisoč ljudstva. Mil. g. opata so pokopali v samostanski cerkvi v grobnici.

Pokojni g. opat je bil markantna osebnost, vedno trdno stoječ ob ljubljanskih škofih. Ko je 800-letna stiška opatija po 114 letih razpusta bila 1898 zopet obnovljena, je bil prvi slovenec in sploh prvi kandidat, ki je vstopil, šestdesetletni, ljubljanski alogizjevičnik Kostelec, doma iz zelo verne družine v Drašičih v Beli krajini. Nadarjeni kandidat je bogoslovje študiral v Mehrehausu ob Bodenskem jezeru in zapel novo mašo leta 1905, doktorat iz bogoslovja pa je napravil v Gradcu (1918).

Predstojniki so p. dr. Kostelcu poverjali izredno važne službe, kot vzgojo klerikov, vodstvo stiške župnije in po letu 1918 vodstvo samostana, dokler ni 1924 postal sam opat, tretji obnovljene stiške opatije.

Ena njegovih največjih lastnosti je bila njegova dobrot, socialna sočutnost. Ko so v prvi svetovni vojni bombe padale na Gorico, je tedanji prior Kostelec šel k tedanjemu opatu Widmannu in ga pregovoril, da se je goriški nadškof dr. Sedej z vso kurijo, z vsem centralnim bogoslovjem, z bogoslovci in profesorji vred preselil v Stično in našel dom in zatočišče v stškem samostanu. Tako so pod stškim krovom bili med prvo svetovno vojno sedanji škof dr. Srebrnič, takrat bogoslovni profesor, sedanji tržaški škof dr. Santin (takrat bogoslovec), sedanji tržaški stolni prošt msgr. Salvadori in drugi.

Med drugo svetovno vojno pa je opat dr. Kostelec prav tako povabil k sebi nad 40 pregananih slovenskih duhovnikov s štajerskega in Gorenjskega, med njimi pisatelja msgr. Meška, da so v stškem samostanu imeli dom in kruh in varstvo. Poleg pregananih duhovnikov je v zadnji vojni g. opat dr. Kostelec vzdrževal še do 200 oseb tistih družin, ki so izgubile domove. Mnoge je rešil internacije, mnogim obvaroval dom, da ga niso fašisti požgali.

Pokojni je zelo gorel tudi za cerkveno zednjenje vzhodnih slovanskih bratov. V ta namen je kot študijsko in misijonsko hišo ustanovil v Ljubljani „Slomškov zavod“. Imenova ga je po svetniškem škofu Slomšku, saj je škof Slomšek prvi med Slovenci naglašal to misel z ustanovitvijo Bratovščine sv. Cirila in Metoda. Pri avdienci pri papežu Piju XI. mu je ta veliki papež pohvalil to vneto in delovanje za vzhodno idejo: „Zelo mi je pri srcu“ („Maxime est mihi cordi“) — namreč vse, kar se za to zadevo stori. Stiški opat dr. Kostelec je namreč tudi na Poljskem obnovil ali vsaj poživil slovit samostan Mogila pri Krakovu in od tam štiri klerike sprejel v Slomškov zavod, da so na ljubljanski bogoslovni fakulteti študirali. Eden teh je danes opat in predsednik kongregacije — poljske veje cistercijskega reda, namreč dr. Avguštin Ciesielski, ki je tudi prispel na pogreb iz Rima kot koncilski oče ter pokojniku ob grobu lepo spregovoril v slovenščini.

Pogrebno mašo za pokojnikom dr. Kostelcem je daroval in vodil pogreb mariborski škof dr. Držičnik, ki je pokojnemu opatu izrekel prisrčno zahvalo za pomoč mariborskim duhovnikom med zadnjo vojno. Z večjim lepim govorom pa se je od stškega opata poslovil ljubljanski generalni vikar dr. Jože Pogačnik.

Stiška opatija je izgubila svojega duhovnega očeta, ki je bil nedvomno eden največjih stiških opatov, saj je na vseh področjih, duhovnih in gospodarsko-socialnih bil neumorno delaven, dokler se je to dalo. Poslednja leta pa je veliko trpel in skoraj nikamor ni šel. Tožil je z Jobom: „Bog je dal, Bog je vzel, naj bo njegovo ime blagoslovljeno!“ Kar koli so pa stiški redovniki kjer koli storili, mu je bilo v veliko uteho in zadoščenje, da njegova setev le ni bila zaman.

Blagega stškega opata, s katerim so bili prijatelji največji možje slovenskega naroda (nadškof dr. Jeglič, škof dr. Rožman, minister dr. Korošec, ban dr. Natlačen, nadškof dr. Sedej, hrvatski metropolit nadškof dr. Ante Bauer, škof dr. Srebrnič in nadškof dr. Vovk in vrsta odličnikov duhovskega in svetnega stanu), bodo ohranili v ljubem spminu ne samo doma v Sloveniji živeči, marveč tudi v slovenskem zamejstvu in preko morja.

V cistercijskem redu je bil opat dr. Kostelec najstarejši in najuglednejši opat. Naj se spoji v Kristusu in prosí pri Bogu za svoj samostan in ves slovenski narod.

Antigona Dominika Smoleta na odru mladja

Lani 14. oktobra je mladi »oder mladje« storil svoj prvi korak v življenje. Predstavil se je z dramskim poizkusom Bora Kostanka »Mrtvo oznanilo«. Medtem se je njegovo življenje razcvetelo. Pred nekako štirinajstimi dnevi je bil na programu bralni večer s snovjo »Antigona« v literaturi kot priprava na uprizoritev Smoletove »Antigone«, ki sodi med najboljše sodob-

ne slovenske drame in so jo uspešno uprizorili na več priznanih odrih, tako v Ljubljani in v Mariboru.

Videli smo jo preteklo nedeljo v Srednji dvorani Doma glasbe v Celovcu. Ob tej tretji nadpovprečno dobro odigrani predstavi, ki jo krasijo nepričakovana presečenja, bomo pisali prihodnjič. Predstava je zaslužila podrobne kritike in primerne

predstave širši plasti slovenskih gledalcev. Prerasla je brez dvoma okvire dosežajskih odskih prireditev mladih slovenskih skupin. Kljub slabemu vremenu je dvorano napolnilo 180 ljudi. Nedeljska uprizoritev je pokazala, da imajo tudi preprosti ljudje razumevanje za težke drame. Igro je režiral Erik Prunč, v vlogi Ismene pa smo videli Milico Oraže.

Kiparska razstava Franceta Ahčina

Gospod France Ahčin, ki je v Argentini v galeriji Velásquez razstavil 44 kipov in reliefov, gotovo ni imel v prvi vrsti kupčijskih namenov, kajti pokazal je res nekaj povsem novega, tako novega, da so se obiskovalci skeptično izpraševali, kaj kipar zdaj pravzaprav hoče, kakšni so njegovi umetniški nameni in podobno.

V zadnjem času so se stili hitreje menjavali kot nekoč, hočem reči, da je tekel čas umetnostnega razvoja hitreje kot včasih. Pa so bili vendar postavim impresionisti še na svoja stara leta, predvsem impresionisti, najsi so se ob njih ali poleg njih razvijali že številni rodovi modernejših struj.

Če sem dejal, da se umetniki razvijajo v okviru že prisvojenih si stilov, da so njihove spremembe le nekeke stilne diferenciacije, pa v zadnjem času — kot že nekdaj bolj na redko ob stilnih spremembah — zdaj niso bile redke stilne mene. Postavim prvi Ahčinov učitelj, voditelj slovenskega ekspresionizma, France Kralj, se je razvil iz prvotnega idealističnega, brezprostornega, linearnega ekspresionizma (načrti za poslikanje dobropoljske cerkve) v novega realista, kjer so bile očitne plastične težnje, je »vladale« prostor in je tudi stilistično trebalo ta poznejši Kraljev razvoj označiti za realizem, najsi je ostalo v njem še toliko »kraljevskega«.

In v tem poznejšem stadiju je bil France Kralj Ahčinov učitelj, ki ga hrani kipar Ahčin v nepozabnem spominu in hvalečnosti. Ahčinov razvoj je šel potem še bolj v smeri realizma.

Ahčin ni s kiparstvom v ožjem pomenu poklicno zaposlen. Ima pa v svoji poklicni zaposlenosti stalno možnost kiparsko, umetniško delovati in se je dejansko ves čas umetniško udeleževal. Kritika je v njegovih delih ugotavljala vrednote, ki niso izrazito realistične. Jaz se spominjam njegove razstave, mislim da v galeriji Van Riel na Floridi, kjer smo na tem mestu ugotovili neko zabrisanost očesnih in in nosnih partij pri portretih in pri drugih solah ter napisali, da ima s tem mojster gotovo svoje namene. Danes ta namen lahko v glavnem vsaj nakažem; zabrisanje detajlov v korist celotne formacije človeške glave, obenem idealističen moment.

V manjših reliefnih glavah operira skoraj samo z zarezami. Ahčin je poleg gline vedno rad delal tudi v lesu. A dočim je doslej uporabljal le gladke, čiste lesne mase, kombinira zdaj pravi les s tisto temno snovjo med lubjem in lesom, kar so delali že

naši ekspresionistični kiparji. Ahčin upodablja vedno le eno samo človeško figuro. Izjeme so številna materinstva, toda liki materinih otrok so tako tesno združeni z materami, kot bi bila oba eno.

Okolje, v katerem živi Ahčin, ni zavidanja vredno. Naj bo to mesto še tako umetnostno razživljeno, argentinska umetnost je brez dolgotrajnejše domače tradicije in je bolj nametanje trenutno v svetu modernih tokov.

Pred kratkim pa je slovenski umetnostni zgodovinar dr. Fran Šijanec izdal monumentalno knjigo o sodobni slovenski umetnosti. Za sodobno slovensko predmetno

Slovenska številka revije PEN

Mednarodna revija PEN klubov, ki kot trimesečni bilten osrednjega centra te pisateljske organizacije v Londonu izhaja s pomočjo UNESCO v angleškem in francoskem jeziku, je svojo najnovejšo številko skoraj v celoti posvetila slovenski književnosti. Ta bilten, ki predstavlja pomembno zvezo med književniki različnih narodov in ki služi zlasti vzajemnemu obveščanju o pomembnih literarnih stvaritvah, se je v zvezi z nedavnim sprejemom Jugoslavije v mednarodno zvezo PEN klubov odločil, da še posebej prikaže jugoslovanske literarne centre. Prvi je to možnost izkoristil ljubljanski center.

V biltenu so, mimo dveh daljših sestavkov s pregledom slovenske književnosti ter splošnim orisom slovenskega kulturnega življenja, natisnjene — vse izpod peresa znanih slovenskih pisateljev in publicistov — zlasti predstavitev nekaterih novejših ro-

manov, pesniških zbirk in antologij, kar bo vsekakor odprlo tudi povsem praktično marsikatera nova vrata za morebitne nove prevode naših del v tuje jezike.

MLADJE 5

koroška kulturna revija mladih je v tisku in bo izšla v prihodnjih dneh. Sodeluje nad 15 ljudi. Obsegala bo nad sto strani in bo prinesla dramo Mrtvo oznanilo, prozo, pesmi, okoli 20 slik ter avtobiografske podatke in slike sodelavcev.

Revijo naročite pod naslovom: Uredništvo mladje, Klagenfurt 1, Postfach 307, Kärnten.

Kratke kulturne vesti

● VIROVITICA

Mestno gledališče v Virovitici je s premiero drame »V agoniji« počastilo življenjski in umetniški jubilej Miroslava Krleža. Delo je režiral Lojze Štandeker.

● RIM

Znani italijanski književnik Pier Paolo Pasolini je sodeloval kot režiser obenem z Rossellinijem, Godardom in Gregoretijem pri filmu »Rogopag«. Zaradi epizode, ki jo je režiral, se je moral pred rimskim sodiščem zagovarjati, češ da je žalil verska čustva in cerkev. Njegova epizoda je bila zaplenjena, on sam pa kljub protestom številnih italijanskih filmskih in kulturnih delavcev obsojen na štiri mesece zapor. Po tej osodbi so film »Rogopag« umaknili s programa. (Na sliki pisatelj in režiser Pasolini.)

● SALZBURG

Letošnja »Glasbena pomlad«, ki bo od 25. maja do 3. junija, bo obsegala dvajset prireditev. »Glasbena pomlad« se bo nadaljevala z dvema tečajema, ki bosta posve-

● HELSINGÖR

Prihodnje leto, ko bo ves svet lavil 400-letnico rojstva Williama Shakespeara, bodo v gradu Kronborg v danskem mestecu Helsingör, kjer naj bi po Shakespearu živel kraljevič Hamlet, uprizorili tragedijo »Hamlet«. Doslej so delo uprizorili na prostem, vendar so imeli dostikrat precej težav zaradi slabega vremena. Do prihodnjega leta bodo preuredili viteško dvorano v gradu v festivalsko gledališče, kjer bo prostora za 600 gledalcev.

● TRST

V začetku julija bo v Trstu festival znanstveno-fantastičnih filmov. Za festival bodo izbrali le filme z določeno umetniško ravni. Najboljši film bodo nagradili z zlato »Vesoljsko ladjo«.

● KORČULA

Na obisk na Korčulo je prišel znani ameriški violinist jugoslovanskega rodu Zlatko Baloković, ki se ta čas mudi v Jugoslaviji. Balokoviću so prijatelji in znanci priredili prisrčen sprejem.

Pred Belo hišo v Washingtonu, uradnem sedežu ameriškega predsednika, je nastopila baletna skupina neke ameriške glasbene šole. Prireditve se je udeležil tudi orkester Šolarjev, ki ima nad sto članov. »Mladinski koncerti« pred Belo hišo tvorijo stalno vrsto prireditvev.

TINJE

(Dekleta pišejo)

V »Tedniku« smo brale »zahvalno pismo« fantov, ki so obiskovali »stečaj za življenje« v Tinjah. Ker se je naš tečaj vršil pred fantovskim (saj imamo menda ženske prednost!) nam je prav žal, da so nas fantje prehiteli.

Tudi me, dekleta tečajnice nosimo v srcu hvaležno vdanost do vseh naših dobrih, ljubih predavateljev — in se jim za vse nauke, za vse dane nam življenjske smernice prav toplo zahvaljujemo!

Prepričani bodite, da ti nauki niso padli na nerodovita tla, ne med trnje, ne tja, kjer bi jih pričeli pobrali ali ljudje pohodili.

Kar bo zelenelo, naj nam Bog blagoslovi! Me dekleta pa bomo ob tej rasti budne.

Zavedamo se, da nam bo in nam je že dana sveta a težka naloga materinstva, bodisi telesnega ali duhovnega. Zavedamo se nje-nega dostojanstva in poslanstva v polni meri. Hočemo biti srce naroda. Po nas se bo pretakala zdrava kri v vse žile narodovega telesa. Naj bo posvečena najvišjim idealom, najvišjim ciljem, da ohrani narod svetlo dušo, pogum za žrtve, prastaro tradicijo vere, narodno in stanovsko zavednost.

Tudi vi, fantje, ste v sebi in nam vsem zaprisegli, da hočete biti steber naroda, čuvarji krščanske družine. Hvala vam za to — in še proučnja naša naj vas spodbuja, da nam boste res zvesto stali ob strani! Zanesemo se na vašo močnatost in zvestobol! Zvestoba daje ljubezni še le pravo vrednost in vzvišenost! Tako bo naša skupna pot res srečna v svetlo bodočnost.

Tečajnice

SLOVENJI PLAJBERK

(Občinske zadeve)

Dne 29. januarja je bila v naši občini seja občinskega odbora. K tej seji je bil razen občinskih zastopnikov vabljen tudi krajevni kmečki vodja Andrej Lausegger, pd. Ožekar. Kot občinski zastopnik, za katerega sem bil izvoljen pri volitvah v februarju leta 1958 na slovenski listi »Občinska volilna skupnost«, ki je dobila v naši občini največ glasov, se mi zdi potrebno in smatram za svojo dolžnost, da volilce obvestim tem potom vsaj v glavnem o poteku in sklepih te seje.

Pred vsem bi izrazil željo, da bi se naši občani udeleževali takih občinskih sej. Saj so javne in dostopne vsakemu, manj premožnemu ali bogatemu. Želim, da bi se vsi naši volilci bolj zanimali za občinske zadeve. Pred vsem za občinske seje, ker prav na teh pridejo do razpravljanja vse različne zadeve, katere se tičejo pravic in obveznosti, ki imamo volilno pravico v občini. Če bi se naši kmetje in delavci udeleževali občinskih sej, bi se tudi vsi sami lahko prepričali, kako zastopa in zagovarja ali tudi obsoja izvoljeni mandatar različne probleme in zadeve v občini, ki so za obstoj in blaginjo ljudi velike važnosti.

Na tej seji smo obravnavali sledeče zadeve: Prošnjo Rožije Lausegger v Slovenjem Plajperku za podelitev točilne in gostilniške obrtne koncesije pri p. d. Bundru. Zaprošila je za obrtno koncesijo na svoje ime. Doselej je imel gostinjsko pravico na svoje ime njen mož Peter Lausegger. Šlo je le za prepis gostinjske obrti na ime žene, Rozi Lausegger, ki ga je občinski odbor soglasno odobril in ji želimo veliko sreče in uspeha pri njenem gostilniškem prizadevanju. — Druga točka je bila zadeva tajnika Lipeja, ki je na seji izjavil, da ima preveč dela, ter radi tega ne more več izvajati funkcije matičnega uradnika (Standesbeamter). Na izjavo tajnika je odbornik Serajnik predlagal, naj občinski odbor sprejme v službo v urad tudi tajnikovo ženo. Po daljšem prerekanju je bil ta predlog tudi sprejet. Na ta način imamo sedaj v naši mali občini dve uradniški moči. Izjavljam, da mi ta sklep občinskega odbora ni bil po volji. Ne smemo pozabiti, da šteje naša občina samo okoli 500 ljudi, da imamo le malo dohodkov in smo odvisni od deželne vlade in njene pomoči. Razen tega imamo veliko bolj važnih zadev, ki jih moramo financirati. Občinski nastavljenici stanejo odslej več kot sto tisoč šilingov na leto. In to je gotovo velika vsota za tako majhno gorsko občino. Ta vsota se razdeli sledeče: tajniku in njegovi ženi za plačo več kot 50.000 šilingov; ostalo pa za župana, za cestarja in šolski oskrbnici v Brodeh in v Slovenjem Plajperku. Če primerjamo to vsoto izdatkov z drugim občinami, ki so večje od naše, moramo ugotoviti, da v tem oziru ni vse v redu pri nas. Za upravo občine potrošimo veliko preveč denarja. De-

Pri nas na Koroškem

nar pa je nas vseh davkoplačevalcev. V tem oziru pa na žalost ne znajo vsi občinski odborniki varčno gospodariti z našim denarjem. Nekateri nimajo poguma zastopati pravičnega stališča, se bojijo zamere in k vsaki zadevi le pritrujujejo. Pri občinskih sejah pozabijo, da so bili izvoljeni od svojih volilcev in poslani v občinsko zastopstvo zato, da jih zastopajo pravično, jih zagovarjajo in se prizadevajo za njihov gospodarski napredek. Pred leti je naša občina lahko izhajala z denarjem, ki ga je dobila od davkoplačevalcev, takrat je dobil župan le toliko odškodnine, kolikor časa je res zamudil pri svojih poslih. Danes je drugače, vsako leto zahtevamo več denarja od deželne vlade, da moremo vse to plačevati. Lahko bi rekli, da je postala občina nekakšno nerenabilno podjetje. Če se pa podjetje ne obnese, se mora po gospodarskih vidikih združiti z drugim, da je sposobno življenja. Večkrat mislim na take in podobne zadeve in kaj bo ukrenila deželna vlada. Zgodi se nam lahko, da nas bo bodočnost priključila občini Borovlje, kakor se je podobna združitev občin izvedla v minulih letih že v več primerih na Koroškem, n. pr. združitev občin Zgornja vesca z Bilčovsom; združitev občin Žvabek s Suho itd. Kdo bo potem odgovarjal za našo nesrečo? V tem primeru bi bili v narodnem oziru veliko na slabšem, germanizacija bi se le še bolj pospešila. Za danes hočem zaključiti svoje poročilo. Pri naši zadnji občinski seji smo obravnavali še več drugih zadev. Ob potrebi pa se bom še oglasil.

Feliks Bieser,
namestnik župana.

LIBUČE

(Pustna prireditev)

Igralska družina Farne mladine je povabila prijatelje in znance na pustni torek zvečer v dvorano pri Marinu v Libu-čah, da nam pokaže v igri »Uboge samce«.

Res smo napolnili lepo okrašeno dvorano do zadnjega kotička.

Dvorana je bila tudi smeja polna, od prvega nastopa »očeta samcev«, ki je pozdravil občinstvo in ga z živahnimi dovtipi uvedel v vsebino igre, pa do zadnje vesele točke.

»Samci in samke« so bili celo povabljeni na prve sedeže, toda nobeden si ni upal pod žarko luč. Pa je bilo prav, ker so te na odru presneto »žegnovali in žehlali«! Mar-sikateri je bil prizadet, posebno »samke«, pa kaj hočeš — usoda je že taka, da ne morejo, ali pa, da ne »tiščijo« vsi v zakonski jarem, ki je le precej težak. Na vsak način je bolje brez njega. To potrdijo najbolj one ženske, katerim so v teh »špasnih in presnetih pustnih praznikih« močje uhajali v »bircavse«, ker doma je letos bolj malo mošta, po klobasah in gnjati po kolinah pa taka žeja!

Igralci so vloge vsi brez izjeme dobro rešili. Prebrisani »Miheci« pa je z vsako kret-njo, besedo in mimiko posebno »užgale«.

Vsem igralcem in režiserju iskreno čestitam in se jim zahvaljujemo za užitek, pa jih znova prosimo, naj se še in še pokažejo z veselimi in vzgojnimi igrami na odru.

ST. LIPŠ pri ŽENEKU

(»Pričarani ženine«)

Po dolgem premolku se je šentlipška farna mladina zopet pojavila na odru in povabila ljudi v prostorno zakurjeno farno dvorano. Naštudirala je pustno igro »Pričarani ženine« in jo uprizorila na pustni torek. Tako je bila dana priložnost razvedrila vsem onim, ki jim ni za bučen pustni hrup.

Opazili smo, da se je stara igralska družina, ki smo jo srečevali skozi vsa leta v naših igrah, pomladila. Ob starih ukoreninjenih in že dobro izvežbanih igralcih, ki so ugajali po svojih originalno zaigranih vlogah (tako na primer Streklonov Fran-cej, Jegartov Joži, Kariceljnova Leni in Joži) se je predstavil prav tako uspešno mladi naraščaj, ki deloma nastopa prvič, a se bo kar hitro navadil življenja na odru (Putanova Miči, Lamplnova Zofi). Izkušnje, ki bodo v teku igralskega časa opilile vse ogle, bodo gotovo najboljše zagotovilo za uspešni napredek farne mladine. In zato

bi bilo še želeto, da bi se nam mladi ljudje predstavili pogostje. Saj vemo, da talent sam ne zadostuje, da je treba vaj in igranja še in še. Vedno zopet pa moramo pohvalno omeniti pripravljenost naših ljudi do žrtev, ki so v letošnji zimi še posebno velike. Med farno mladino je nekaj ljudi, ki imajo tudi še režiserske sposobnosti. Dajmo jih uresničiti ob prihodnji igri, kajti samo tako bomo mogli razbremeniti gospo-da župnika Nageleta. In razen tega je vse, kar nastane doma in iz lastnih moči, izrednega pomena za rast mladih samih, ki hočejo nekaj storiti za kulturno obogatitev sovaščanov.

PRIBLA VES

(Zadnji odgovor kazaškemu dopisniku)

Resnica je, da smo bili v gospodarskem in narodnem oziru bolj povezani, ko so bile »pvle še črne«. Dejstva to dokazujejo.

Prejšnji številki Tednika so bile priložene položnice za družinski postni dan, 7. marca 1963. Prosim, da se jih poslužite in vplačate svoj dar. Bog Vam povrni!

V gospodarskem oziru smo imeli v župniš-ču svojo Hranilnico in posojilnico. Tam smo vlagali svoje prihranke — ali zajemali

Moje bivanje ob Sredozemskem morju

V mrzlem zimskem vremenu sem se v četrtek, dne 31. januarja odpeljal iz Celovca proti Trbižu. Dobil sem v vlaku Dunaj—Marseille prostor v oddelku za nekadišce.

Okoli polnoči smo se pripeljali v Benet-ke. Tu smo imeli časa eno uro. Ta čas sem izrabil in šel na kavo v neko bližnjo kavarno na kolodvoru in potem še na most nad kanalom Grande. Motorni čolni so vozili še na trg sv. Marka in Lido. Kajti v Benetkah so namesto cest kanali, celo mesto leži na morju.

Vlak nas je že čakal. Točno sem se od-peljal iz Benetk proti Padovi. V Padovi sem gledal skozi okna, in v tistem prosil sv. Antona za varstvo na tem potovanju. Prostorji so bili vsi do zadnjega kotička zasedeni. Naslonil sem glavo in dremal. Peljali smo se skozi Verono na južnem kra-ju Gardskega jezera, tam je moj brat Nanti pokopan, ki je padel 26. aprila 1945. Seveda ponoči nisem ničesar videl, akorav-no leži tisto polkopalnišče blizu in se vidi nanj tudi z vlaka.

V petek, dne 1. februarja, smo se pri-peljali v Milan, ki ima največji kolodvor v Italiji.

Mesto Milan poznam že od prejšnjih svojih potovanj v Lurd in v Monterosso. Največja stolnica ima 365 gotičnih stolpov iz bleščečega belega marmora. Raz streho je krasen pogled na mesto in do švicarskih planin. Spodaj v grobnici počiva sv. Karel Boromejski, škof. V eni cerkvi je originalna slika zadnje večerje svetovno znanega slikarja Leonarda da Vincija. V minornitski cerkvi na Dunaju je kopija te prve Leonardijeve slike v Milanu. Krasen je tudi spomenik sv. Frančiška Asiškega na visokem milanskem trgu. Čudovita je cerkev sv. Ambrozija ter monumentalno pokopališče, cele kapele so tam iz krasne-ga marmora.

Peljali smo se od Milana proti jugu. Okna v vlaku so bila še ledena. Kratko pred Genova je izginil led na oknih, saj se peljemo proti jugu. Sedaj smo v Genovi. Iz Genove se vozimo proti jugu v Monte-rosso. Peljali smo se mimo lepih krajev ob morju Nervi, Rapallo, Portofino. Son-ce je sijalo toplo skozi okna.

V Levanti sem kratko izstopil iz vlaka. Sedel sem zunaj na klopi in poslušal šu-menje morja. Sonce je sijalo toplo, hitro je minil čas in prišel je vlak, vozil nas skozi veliki predor. Pogledal sem skozi okno in videl lepo prenovljeno vilo Adria-na, spredaj velike zelene palme. Spet kratek predor in vlak obstoji. Po skoraj dvaj-setih urah potovanja sem zdaj srečno na cilju.

pomoči, če je bila potreba. In danes? Tega ni več — in moramo mi kot oni v Dobrolo ves ali v Sinčo ves, če kdo v tem oziru kaj želi. In v narodnem oziru? Ljudje so se v polni meri zavedali svojega materinskega jezika! In dandanes? Kje imate svojega slo-venskega občinskega odbornika? Kje se še poslužujete svoje lepe govornice? Samo še v cerkvi — in medsebojnih pogovorih? Kaj pa v javnosti? Priča ljusko štetje! Skoro brez izjeme vsi »Stromdeutsche von Lai-bach«. Kako potem moreš imeti spoštova-nje do ljudi, ki teptajo to, kar je najbolj sveto. Pišete, da ste si Pribilce ogledali v vaši farni cerkvi in da imajo isto kožo kot vi. Lep zgled spričujete! Ali ne veste, da je cenek »hiša molitve« in ne ogledova-nja. Znano mi je tudi, da je še nekaj do-brih faranov, ki ne postajajo zunaj cerkve, ali te z lahkoto sešteješ! Da ste ga potem skupaj zehali pri Ilgu v krčmi, vam pač verjamem. Kaj sem se naučil, pa bo izve-del, kdor pride do mene in tudi ta, ki bere s premislekom moje dopise. Da ste Kazazani bili ponižni, priča dejstvo, da že leta nimate svojega župnika. Ali sedaj naj bi ga vam mi pripomogli! Ali kaj poma-ga, če ga že dobite — kako ga spoštujete? Saj ga imate tako dolgo radi — dokler »luna ali sonce mrči«. Svetujete mi, naj si nabavim veliko mizo, da se bom valjal pod njo po mili želji! Jaz vas pa vprašam, mo-goče imate spet liko staro, da bi mi jo zarižali kot kloj — za novo.

Pojdite k slaščičarju in si naročite lecta-stega fajmoštra, kot so vam svetovali s priž-nice vaš sedanjí soupravitelj. Tega lecta-stega pa nesite in ga postavite na mizo. Ko se ga naveličate, ga pa polizite. Kje se je ustavila človeška slabost in nepopolnost, bralci. Zdaj je postni čas — čas pokore in molitve.

A. M.

Izstopim ter grem dol po stopnicah k morju. Potem poiščem vilo Adriano, ki ima lepe sobe in krasno jedilnico, skozi okna se vidijo velike zelene palme.

Dobil sem lepo sobo v tretjem nadstrop-ju, in potem še v jedilnici južino z dobrim vinom. Bil je petek, torej post, ribe in sploh postna hrana, ki je bila vsak dan zelo dobra in okusna. Sestra prednica Hortulana skrbi, da je vsak gost zadovoljen. Štiri sestre redovnice sv. Frančiška poma-gajo pri delu, pa tudi dekleta, ki so večinoma iz južne Tirolske, pomagajo v kuhinji in v jedilnici.

Gospod msgr. Don Volino je stalni duš-ni pastir kapele Vile Adriane. Iz južne Ti-rolske je prišel v drugem tednu za osem dni še en duhovnik in za dva dni regens semenišča v Brixenu in voditelj Ville Adri-ana v Monterosso.

Na svečnico, dne 2. februarja zvečer, je začelo snežiti, in snežilo je celo noč in še drugi dan. V nedeljo, dne 3. februarja, so bile krasne velike palme in limone vse bele.

Za ta topli južni kraj je bil to poseben dogodek. Že drugi dan je sneg skopnel in posijalo je spet južno sonce. Vsak teden je bilo tudi nekaj dežja, večkrat je tudi bliskalo in grmelo kakor pri nas v polet-nem času.

Če ni deževalo, sem šel vsak dan na spre-hod po skalnatih potih nad morjem in gradom k spomeniku sv. Frančiška Asiške-ga, ki je približno 150 metrov nad morjem. Od tam je krasen razgled na morje in celo okolico proti La Spezii. Če je zelo jasno, se morda vidijo od tu gore otoka Korzi-ke.

Ta spomenik iz bron v višini dveh me-trov, je daroval neki dobrotnik iz Milana. Lansko leto 1962 je bil zidan v skalnato steno nad gradom pri morju.

Še malo višje gre pot h kapucinski cer-kvi in samostanu. Povsod v hribih raste vinska trta in olive, spodaj pa limone in tudi nekaj pomaranč, ki so ravno sedaj v februarju začele cveteti.

V petek, dne 1. marca, sem zgodaj zju-traj odpotoval iz Monterosso proti Ge-novi. Imel sem v Genovi še časa za ogled mesta. Potem sem se odpeljal naprej proti Milanu in dalje proti Padovi.

V Padovi sem se ustavil in tam prenoče-val v Casa Pellegrino. Od tam sem se hitro odpeljal preko trga sv. Antona na kolo-dvor in od tam z vlakom v Benetke in od tam z brzim vlakom Italija—Avstrija proti Koroški. Imeli smo skoraj eno uro zamude. Kljub temu pa je bila pot zelo prijetna.

Blaže Janšič

Kemija v gospodarstvu

Beseda »kemija« nam je lahko tuja, niso pa nam tuja opravila, ki spadajo v njeno področje. Takšna opravila izvršuje tudi kmet. Zakaj bi je torej bolje ne spoznali in ji priznali zaslug in prednosti, ki ji gredo? »Kemija« je tujka, a ne več kot je bila nekoč, ker je znanost, in sicer pomembna znanost; brez nje bi danes ne mogla napredovati nobena gospodarska dejavnost. Kot govorimo o modernih industrijskih napravah, oziroma o moderni proizvodnji, ne moremo mimo kemije. Tudi kmetijstvo je in bo v bodoče na to znanost še bolj navezano. Kemija je že mnogo prispevala k spoznavanju sveta in k napredku družbe; saj proučuje snov, kot jo zaznavamo s svojimi čutili (z vidom, sluhom, tipom itd.). In ker je na zemlji vedno več ljudi, je treba razen drugega (oblačila, stanovanja) tudi več hrane. Prav v tem vrši kemija pomembno vlogo.

Lahko rečemo, da kemija daje več kruha. Moderna kemija je že močno posegla v kmetijstvo, posebno v poljedelstvo, ki daje osnovne prehranske surovine (žitarice, okopavine, i. dr.) in bo v bodoče vedno pomembnejši dobavitelj važnih industrijskih surovin.

Danes kmetje razpravljajo o kmetijskih zadevah drugače kot pred nekaj desetletji. Beseda se vrti okrog hektarskega donosa o pravilnem načinu obdelovanja, o zaščitnih sredstvih, o pešanju rodovitnosti zemlje itd. To so važne reči in je nujno potrebno, da je zemljak o njih čim bolj poučen. Pred okrog 100 leti se je posrečilo kmetu Liebigu dognati, da rastline potrebujejo za svojo hrano neorganske snovi, kot so voda, dušikove spojine, kalij, fosfor itd. To pretvarjajo tako, da postane sestavni del rastlinskih teles. Tako odvzame ta hrana

zemlji vedno več hranljivih snovi, ki so zanje življenjsko važne. Posledica tega je manjša rodovitnost zemlje, kajti poljski pridelki, ki se posejejo naslednja leta, imajo takih snovi vedno manj na razpolago in zato vedno slabše rastejo. Da to preprečimo, je treba gnojiti z naravnim gnojem, ki vsebuje te snovi.

Naravni gnoj res vsebuje te spojine, a ne v pravilnem razmerju in torej ne za maksimalno, rekli bi za čim večje izkoriščanje zemlje. Tlom je torej treba redilne soli v drugih oblikah, to je v primernih kmetijskih spojinah. Na njive (in tudi drugam) je treba dovajati rudninske (mineralne) sestavne dele, kot jih vsebuje hlevski gnoj, na primer dušikove spojine, kalij, fosfor in druge.

Tako so kmetijski kemiki vpeljali dodatno gnojenje z umetnimi gnojili. Seveda ostane pri vsakem pravilnem obdelovanju zemlje osnovno gnojilo hlevski gnoj. Ta napravi zemljo godno in omogoči, da dodatna gnojila krepko delujejo na rast. Smatramo jih torej za dodatek, ki pomaga prehraniti rastline. Zato jim tudi pravimo dodatna ali pomožna gnojila, oziroma kemična gnojila. Izraz »umetno gnojilo« ni najboljši, ker niso te snovi nič umetnega, kot ni nič umetnega kuhinjska sol. Kar je umetno napravljeno ni za kmečkega človeka preveč vabljivo.

V kmetijstvu so začeli uporabljati ta gnojila že pred okrog 100 leti; v zahodni Evropi je sedaj poraba še enkrat večja kot pred drugo svetovno vojno. Tako porabijo na vsak hektar kmetijske površine: v Holandiji 1500 kg, v Belgiji 1300 kg, v Zah. Nemčiji 830 kg, Angliji 430, Franciji 330, Avstriji 230 in v Italiji 140 kg gnojil.

Operacija želodca brez noža in krvi

Čir (Geschwür) ne bo več tako huda bolezen

Milijoni ljudi na svetu boleha za čir na želodcu ali dvanajsterniku. Znanstvene analize in statistike pravijo, da je temu kriv tempo velenostnega življenja, to se pravi življenje v neprestani napetosti in živčnosti. Farmacevtski preparati, s katerimi danes razpolagamo, bolezen le ublažijo, skoraj nikoli pa je ne docela ozdravijo. Zato je odkritje nove metode zdravljenja čira na želodcu, ki so jo preizkusili strokovnjaki na vseučiliščni kliniki v Minnesoti (ZDA) pod vodstvom dr. Owena H. Wangensteena, zelo odjeknila v medicinskih krogih. Namesto dosedanjega kirurškega posega nova metoda sestoji v globokem zmrzovanju želodca, pri čemer ostane pacient pri popolni zavesti, ne čuti bolečin in po enourni proceduri praktično ozdravi.

Dr. Wangensteen in njegovi sodelavci so smatrali, da je klasična metoda kirurškega zdravljenja želodčnih tumorov dejansko zelo nepraktična. Da bi prišli do kakšne, pogosto le neznatne okvare na želodčni sluznici, je treba pri kirurškem posegu napraviti mnogo večje okvare na zunanjem tkivu.

Krščansko maščevanje

V Lurdu deluje nenehna krščanska ljubezen, ko se cela vrsta zdravnikov in bolniških strežnikov žrtvuje v službi bolnikom. V tej močeni armadi ljubezni deluje že nekaj let tudi neka gospa iz Nemčije; vsako leto preživi nekaj mesecev v tej službi.

Zgodilo pa se je, da je ta gospa iz Nemčije v tej službi srečala Francoza, ki je vrtil pravtako službo med lurskimi bolniki. Ob srečanju je v razgovoru mož-Francoz povedal, da je preživel v Nemčiji svoja najbolj žalostna leta življenja; med vojno je doživljal grozote taborišča smrti v Dachauu.

Ko je gospa pripovedovala, da je ob priiliki svetovnega evharističnega kongresa v Monakovem obiskala kraje grozote v Dachauu in opisovala potek pravne pobožnosti ob posvetitvi kapele Smrtne groze Gospodove v nekdanjem taborišču, je rekel mož-Francoz z resnim glasom:

»Po osvoboditvi nisem bil več v Dachauu in tudi ne nameravam še kdaj obiskati ta kraj strahot. Vendar sem v sebi že premagal silen odpor in ogorčenje. Prihajam pa iz hvalečnosti do Boga, da sem prišel živ iz tega pekla, vsako leto v Lurd ravno v času, ko pripeljejo vlaki nemške bolnike; prav njim hočem izkazovati pomoč in usmiljenje. To je moje maščevanje za prestani Dachau.«

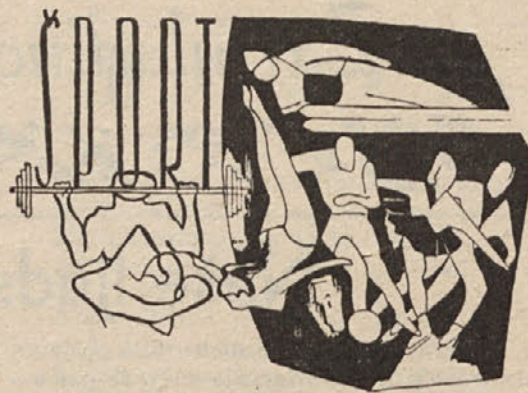
Leta 1961 je dr. Wangensteen z ekipo sodelavcev na vseučiliščni kliniki v Minnesoti začel z poskusmi na živalih, da bi našel sredstvo in način, kako bi dobolelega mesta prišel po normalni poti — skozi požiralnik. Pri tem so ugotovili, da sluznica pasjega organizma dobro prenaša temperaturo do minus 25 stopinj Celzija in da tudi v roku ene same ure po ponovni vrnitvi v normalno temperaturo začne normalno delovati. Znanstveniki so prišli do sklepa, da se po takšnem postopku izločevanje kisline v želodcu za nekaj časa preneha, kar pomeni, da se more med tem čir na želodcu zaceliti.

Pri nadaljnjih poskusih so ugotovili, da zmrzovanje želodca povzroča deluje na prizadete dele sluznice tudi zaradi nekaj biokemičnih reakcij. Rezultati so bili dobesedno fantastični. V eni sami uri, ko so želodec živali podvržli temperaturi do minus 25 stopinj Celzija, so čini praktično izginili in sluznica je nato prevzela svojo normalno funkcijo.

Nedavno so na vseučiliščni kliniki v Minnesoti uspešno izvedli tudi prvo takšno operacijo zmrzovanja želodca na človeku. Pacient, neki William Lalor, je že več let trpel velike bolečine. Ko pa je prišlo do notranje krvavitve, je bila operacija nujna. Toda namesto, da bi se podvržel običajnemu kirurškemu posegu, kot vsi, ki se znajdejo v takšnih razmerah se je William Lalor prijavil pri dr. Wangensteenu, da bi svojo novo metodo preizkusil na njem.

Po predpisanih 15 urah pošta je prišel pacient na kliniko. Toda namesto, da bi se njegovo zdravljenje začelo na operacijski mizi, se je vse razvijalo na navadni bolniški postelji. Najprej si je grlo izpral s tekočim anestetičnim sredstvom, nato je del tega sredstva tudi požrl. Nekaj pozneje so želodec, požiralnik in grlo postali neobčutljivi. Medtem sta dva asistenta pripravila posebno »pripravo«. Bila je to plastična cev z dvojno steno, katere zunanji premer je znašal 0,64 cm. Na koncu cevi je bila tenka plastična vrečica v obliki želodca.

»Požrite!« — je rekel Wangensteen. In pacient je začel počasi požirati najprej vrečico, nato cev. Čez nekaj minut je zdravnik vprašal: »Ste se privadili?« Pacient je samo pokimal z glavo, s čimer je bilo povedano, da se operacija lahko začne. S posebno črpalko so skozi cev črpali v želodec absolutni alkohol. Čez četrte ure so na tak način v plastično vrečico v želodcu na-

TEKME ARLBERG—KANDAHAR

Smuk za Leitnerja

Slalom in kombinacija za Bonlieua

Chamoix, kjer se je lani odigravalo svetovno prvenstvo, je bil od 8. do 10. marca pozorišče presenetljivih tekmovalcev alpskih smučarjev za pokal Arlberg—Kandahar. Specialist slaloma, Ludwig Leitner,

se je s štartno številko 30 vmešal v borbo Francozov in Avstrijcev za prvo mesto in jih v smuku pustil vse za seboj. Nemec je prepričljivo osvojil prvo mesto pred Francozom Killyjem, medtem ko so se morali njegovi bolj znani rojaki kot so Perillat, Viollat, Bonlieu, Lacroix in Bozon, zadovoljiti s slabšo uvrstitvijo. Najboljša Avstrijca sta tokrat bila Heini Messner in Adalbert Leitner, ki sta se sijajno uvrstila na 3. in 4. mesto. V tej resni mednarodni konkurenci je tudi Slovenec Peter Lakota prišel do častne uvrstitve. Lakota je s pri-sebno in drzno vožnjo dosegel 12. mesto.

S sijajno vožnjo v slalomu si je Francoz Bonlieu osvojil ne samo zmago v slalomu, ampak je prevzel tudi vodstvo v kombinacijski lestvici. Ker razmere proge za smuk in slalom niso bile ravno v najboljšem stanju, ne moremo to tekmovalce oceniti kot popolno preizkušnjo tekmecev.

Kombinacija slaloma in smuka: 1. Kandahar-zmagovalec 1963 Bonlieu (Franc.), 2. Perillat (Franc.), 3. L. Leiner (Nemčija), 4. A. Leitner (Avstria), 5. Meßner (Avstria), 6. Stamos (Franc.), 7. Burger (Avstria), 8. Bozon (Franc.), 9. Stiegler (Avstria), 10. Lacroix (Franc.), 11. Schranz (Avstria), 12. Wagnerberger (Nemčija).

Črpali 24 kubičnih centimetrov alkohola. Vrečica se je začela širiti in postopoma napolnila želodčno praznino.

»Ko boste čutili, da ste povsem siti, dvignite roko!« je rekel spet dr. Wangensteen. Ko je čez nekaj časa pacient William Lalor dvignil roko, je manometer pokazal 650 kubičnih centimetrov alkohola. (Neki pacienti, ki so pozneje bili na isti način operirani, so bili »siti« šele pri 1.100 kubičnih centimetrih). Črpalka se ob tem ni ustavila, pač pa je neprestano dovajala vedno bolj hladni alkohol, že segretega pa hkrati izčrpavala, dokler ni temperatura padla na minus 25 stopinj Celzija. Čez eno uro je pacientov želodec povsem zmrznil. Temperatura je bila za pet stopinj nižja kot pri eksperimentiranju na živalih. V času te nenavadne operacije je bil pacient ovit le v dve odeji. V vsem času operacije je njegova temperatura padla le za eno stopinjo Celzija. Vse potek je bil brez bolečin in pri polni zavesti. Pacient se ni pritoževal nad mrzlo cevjo v ustih in je zlik mu ni zmrznil.

Po obilni uri se alkohol začne izčrpavati — pojasnjuje dr. Wangensteen. —

Zmagoslavje za Hecherjevo in Famose

Priklupna, komaj 18-letna francoska študentka Annie Famose je na pobočju Chamonixa pri Kandahar-tekmovalju dokazala, da spada med elito alpskih smučark. Zmagala je namreč v smuku pred Avstrijko Zimmermann in svetovno prvalinkinjo v tej panogi Haasovo. Proga ni bila samo zelo hitra, temveč tudi naporna, kar je posebno koristilo tehnično boljšim smučarkam Famose in Zimmermann, ki se zaradi manjše telesne teže namreč slabše znajdeti na lahkih progah, kjer posebno uspeva težja Haasova.

Brezdvoma eden najlepših dosedanjih uspehov Traudije Hecher je bila odlična zmaga v obeh tekih slaloma in kombinacije. Niti Henneberger, ki je bila 2., niti ne »kraljica slaloma« Jahn (3. v slalomu) ji nista mogli priti do živega. Pa tudi njena najresnejša konkurentinja Famose, ki je s padcem v drugem teku pokopala upe Francozov na zmago, se ji ni mogla približati.

Kombinacija: 1. Hecher (Avstria), 2. Henneberger (Nemčija), 3. Zimmermann (Avstria), 4. Haas (Avstria), 5. Biebl (Nemčija), 6. Jahn (Avstria), 7. Kr. Goitschel (Franc.), 8. Obrecht (Švica), 9. Pia Riva (Italija), 10. Staffner (Avstria).

EGON ZIMMERMANN

„Smučar leta“

Najbolj uspešni smučar avstrijskega moštva Zimmermann je bil imenovan od časnikarjev za najboljšega letošnjega smučarja vsega sveta. Pri izvolitvi je svetovni prvak dobil veliko večino. Kot zunanje znamenje časti je Zimmermann sprejel znak »Zlatega smučarja«.

Sodat si pripori »Zlato Wulfenijo«

Število odličnih tekmovalcev Slovenije, Tirolske, Predarlške, Štajerske in Koroške ter Vzhodne Tirolske se je pretklo nedeljo zbralo k 17. Gartnerkofel-tekmovalju, na zadnjo preizkušnjo domačinov pred mednarodno prirediteljo, ki bo od 15. do 17. t. m. na Goldecku.

Najlepše uspehe so poželi Korošci, ki so zasedli pet odličnih umestitev, medtem ko so se Tirolci pojavili s tremi, Štajerci in Slovenci pa z enim tekmovalcem med prvimi desetimi.

Svojo zmogljivost je ponovno dokazal favorit Sodati, ki s je z najboljšim časom dneva osvojil pokal »Zlato Wulfenijo«; Sodati, Pöchlheim in Possautz pa so kot najboljši moštvo odnesli skupinski pokal. Zanimivo je tudi 7. mesto slovenskega nacionalnega tekmeča Detička, ki je odvezl Korošču Gruberju zmago juniorjev.

Splošno zaporedje: 1. Sodati (Unterdrautal) 2:00,1; 2. Schuster (Tirolska) 2:01,4; 3. Possautz (Unterdrautal) 2:02,8; 4. Draxl (Tirolska) 2:03,2; 5. Balzer (Tirolska) 2:03,4; 6. Perwein (Štajerska) 2:05,2; 7. Detiček (Ljubljana) 2:07,6; 8. P. Gruber, 9. F. Gruber, 10. Stotter (vsi iz Lienza), 11. Keglovich (Gradec), 12. Mrak (Ljubljana).

Boj med Koroško, Slovenijo in Friaulom v Zahomcu

Pretekli teden so se vršile v Zahomcu tekme v nordijskih disciplinah, katerih so se udeležili zastopniki Slovenije, italijanskega Friaula in Koroške. Do izvedbe je prišel tek na daljavo, katerega je prepričljivo odločilo slovensko mladinsko zastopstvo, ki velja za najboljšo marščajno sku-

(Konec na 8. strani)

Vrečica — mehur ostane v želodcu še nekaj minut, da se raztopijo še poslednji kristali. Nato se tudi vrečica previdno potegne iz želodca, seveda skozi požiralnik.

Na drobno smo opisali postopek pri prvem pacientu, pri Williamu Laloru, ki je pristal na takšno operacijo pred nedavnim. Toda od tedaj se je podvržlo podobni operaciji že več kot sto pacientov in vsi ti posegi so se končali s popolnim uspehom. Čirni so se zacelili v rekordnem času dveh ali treh tednov po »nevarni operaciji«. V tem roku dveh, treh tednov so se, seveda pacienti morali držati posebnega režima v prehrani.

Ta enostavni in praktični način zdravljenja čira na želodcu, — pravijo strokovnjaki — dokazuje, da ni sodobno zdravstvo niti od daleč še izkoristilo vseh možnosti, ki bi jih bilo treba poiskati tudi v uporabi fizikalnih sredstev in pripomočkov in ne samo v kirurških, odnosno farmaceutskih. Ni izključeno, da bi uporaba takšnih fizikalnih sredstev in pripomočkov ne dala sijajne rezultate tudi pri nekaterih drugih obolenjih na notranjih organih, kjer si sedaj pomagamo z nožem.

Zapostavljeni v življenju

Znana je zgodba o Demostenu, ki je živel v tistih časih grške zgodovine, ko je bil vzor mladega fanta: postati slaven govornik. Toda Demosten je imel šibek glas in je povrh še ječljaj. Možnosti za slavnega govornika je torej imel presneto malo. In vendar je s pridnostjo in vajo dosegel, da je postal najslavnejši grški govornik; da je odpravil napake v govorjenju, je hodil pogosto ob morju in skušal morje prekriti, deval si je kamenčke v usta in se tako vadil v glatkem govorjenju.

Zanimivo je, kako delujejo telesne hibe človeka na njegovo duševnost. Človek, ki je grbast, hoče — me da bi se tega zavedal — v svojem ravnanju in mišljenju tmasto in trdovratno pokazati svojo misel in doslednost; ne da se pogovoriti za noben denar. Med grbavci so v vsej zgodovini številni učenjaki, ki se odlikujejo po doslednem mišljenju in neomahljivi doslednosti. Oni so pričevalci resnice, ki bi raje umrli, kot bi upognili svojo hrbtenico in svojo glavo pred drugim. Prezirljivo gledajo ljudi, ki svoje prepričanje in svojo voljo upogibajo pred modo javnega mnenja ali pa zaradi gmotnih koristi in zato klečeplazijo pred višjimi.

Mlad fant pripoveduje: »Ko sem bil eno leto star, mi je umrla mama, vzgajala me je potem stara mati, ki pa me je zanemarjala. Cesta je bila moj dom. Lačen misem bil, a vedno sem se čutil osamljenega in otožnega; nezaupen sem bil do vseh.«

Njegova zgodba se tako nadaljuje: V prvem razredu šole je že ukradel škatlico z barvicami in se po obrazu namazal z njimi, »da bi bil lepši... Po tem je pa kar nadaljeval s »podvigom«. V šoli je ponovno »sunil« kroglice in jih razdelil tovarišem. V trgovini je ukradel orhlice, so sedu je odprl čebelnjak in zbežal, spet drugič je »sunil« nekaj orodja in prišel z njim domov, češ da mu ga je dal učitelj, da bo obdeloval vrt; na račun stare mame je jemal v trgovini čokolado, salamo, pomaranče itd.

S fantom je šlo vedno slabše in vse se ga je že bado. Ko je zapustil šolo, je postal pravi zločinec: vsa vas je bila pokonci, ko je pri sosedu pogorelo gospodarsko poslopje. Zažgal ga je ta fant. In vse to je počenjal, ker mu je manjkalo ljubezni, katere mu stara mati ni znala nadomestiti, ko je revček izgubil že v prvem letu svojega življenja ljubečo mater...

Mladostni zločinec Franc Harman je pred sodiščem takoj po obsodbi zaklical: »Do zadnjega svojega diha bom preklinjal svojega očeta!« Ta zločinec ima na vesti okrog dvajset življenj mladih fantov. V mladosti ni bil nikoli srečen, samo zapostavljali so ga, grdo ravnali z njim, nobene lepe besede ni slišal; tako je v njem prevladoval čut manjvrednosti; čutil se je po-

JANEZ JALEN:

22

CVETKOVA Cilka

Z G O D B A

Od takrat naprej se je obnašal, kakor bi ga planina in živina nič več ne brigali.

Blaž pa je začel po svoje opominjati.

Pod noč je prinesel spod strehe vse zvonce in jih obesil na veliko leseno kljuko v veži. Viktor zvoncev ni hotel videti.

Drugi dan popoldne je razložil Blaž zvonce pred hišo. Jemal jih je zapovrstjo v roke, jim mazal jemmene, jih pregledoval in jim pritrjeval betičke in preskušal glasove, čeprav je že od mladih let domače zvonce dobro razložil od drugih. Viktor je pripeljal na dvor v praznem košu drevo in brano od oranja s polja. Blaž mu je požvonkljal z vsemi zvonci hkrati. Kobila je zarezgetala, kakor bi prosila, naj tudi njo puste v planino. Mladi pa zvoncev ni hotel slišati.

Oče pa ni odnehal. Ob svitu je zvonce pripel živini na vratove. Cilka je spet nosila vodilnega. Že peto leto ga je. Nizko in glasno je pel in vabil za sabo. Krava je dvignila glavo in nategnila verigo. Rada bi bila koj odšla iz zaduhlega hleva na zelene planjave. Vsa nejevolja je zamrčala. Druga živina ji je odgovorila. Troje telet pa, ki še nikoli niso slišala zvoncev, je začelo pri jasnih razposajenju poskakovati.

Čez dan se je sprevrglo jutranje mrčanje v hlevu v glasno in zateglo mukanje. Viktor se ni zmenil. »Kakor razvajen otrok se

Za mladino in prosveto

Naše ljudsko igranje

Že večkrat je na tem mestu bilo opisano, da je naše ljudsko igranje staro že par sto let. Razvilo se je iz nekdanjega izrazito verskega igranja, kjer so v dramatični obliki prikazovali dogodke iz Svetega pisma. Tem so pridružili še domače običaje ob cerkvenih praznikih in vaških verskih proslavah. Tako se je razvil verski misterij ali duhovna igra. Paralelno z njo pa so uprizarjali tudi igre svetne vsebine, ponajveč v obliki šaljevih burk, ki so jih večkrat vnesli celo v versko igro (burkaste vloge Satana, Luciferja, pa tudi sv. Petra). Oznaka tedanjega igranja je bila predvsem v tem, da je bila snov igre ljudstvu zelo blizu in tudi igralci so vedno tvorili del ljudstva. Tako je bilo vse tedanje igranje, pa naj je bilo verske ali posvetne vsebine, zares »ljudsko«, to je iz ljudstva in za ljudstvo.

Koncem preteklega stoletja pa so posamezniki začeli misliti, kako bi »neukemu ljudstvu« odprli pot do višje prosvete in umetnosti. Začeli so uvajati igranje po vzoru poklicnega in celo starega teatra. S tem pa je nastala velika zmeda v igranju, kar je imelo zelo kvarne posledice, da je pravo ljudsko igranje začelo zamirati, mesto njega pa je nastal takojmenovani »diletantski oder«, ki je bil največkrat le karikatura tedaj modernega odra.

Kako je danes z našim igranjem? Lahko

Moč načel

Vsi veliki možje v zgodovini so bili možje načel. Kdaj pa je nenačelen človek ali »mevža« že kaj velikega storil? Tak se ravna po vetru in niti ne ve, kaj pravzaprav hoče. Le človek, ki si je začrtal svojo življenjsko pot in hodi po njej preko vseh ovir, bo v življenju tudi nekaj dosegel.

Podobno je z načeli. V sebi imajo čudo-

tisnjenega v stran; zaviral je svoje tovarišče...

To je prokletstvo »čuta manjvrednosti«, ki večkrat pripelje do kroničnega zločinstva, alko tak nesrečnež pravočasno ne sreča v življenju človeka, ki ga skuša razumeti in mu v ljubezni dati veselja do življenja.

Fant, deklet! V svoji plemenitosti in dobroti moreš neizmerno mnogo dobrega storiti svojemu bližnjemu!

kuja,« je zamrmral Blaž in se ga je lotil z besedo.

»V hlev k živini poglej!«

»Kaj pa je?«

»Vsa zbegana je, ko je ne pustis v planino.«

»Zakaj ste ji pa obesili zvonce?«

»Zadnji smo. Če tebe ni sram, je pa mene.«

Viktor je pomolčal: »Saj ni treba, da bi moral biti sam zraven. Ženite sami, kakor veste in znate. Jaz moram jutri navsezgodaj na žago.«

»Prav,« je na kratko sprejel oče. Za hip ga je zamakalo, da bi jih Viktorju povedal, kakršnih še ni slišal. Pa mladi je že odšel po svojih opravkih, njemu samemu se je pa tudi mudilo, da še do noči pripravi vse potrebno za preselitev živine v planino.

Kakor prerojen se je Blaž lotil dela. Izbral je orodje, sam znašal posodo skupaj in ukazoval Cilki in Minci kakor pred leti, ko je bil še sam gospodar. Ponoči kar spati ni mogel in zjutraj je bil prvi na nogah.

Vreme je lepo kazalo. Okrog hiše so na gosto prepevali ptiči. V gostoleto pesem je ostro požvižgaval brglez. Na drogu pod nasrčjem je ščebetala lastovica.

Tiho je oče porinil voz iz steljnika na dvor in imel že skoraj vso selitev naloženo, preden je Minca pomolžla.

Viktor ni hotel čakati zajtrka. Da se mu mudi, je rekel Cilki. Na voz na dvorišču se je komaj ozrl. Z očetom ni spregovoril. Ujezil pa se je po tihem na Minco, ki je pripela iz hleva. Obdolžil jo je, da mu nalašč nagaja, češ da sem te le ugnala. Minca pa še vedela ni, da Viktor odhaja. Vesela

bi trdili, da je pri nas danes še vedno precej zmešnjave. Na eni strani še zelo bolehamo na stremljenju, da bi posnemali poklicno gledališče, na drugi strani pa čutimo, da se moramo čim bolj približati ljudskemu čustvovanju in ljudski sodbi, če hočemo doseči kaj uspeha.

Prav gotovo je v nas še globoko ukoreninjena težnja po diletantizmu, kar pomeni, da hodijo naši igralski amaterji po stopinjah poklicnih igralcev. Da skušamo ta diletantizem na naših odrih čim bolj zatirati, govorijo močni razlogi. Predvsem naj bi

Iz filmskega sveta

TONI SAILER V TELEVIZIJI

V minulih dneh so na avstrijski televiziji prikazovali »Življenjsko zgodbo« Tonija Sailerja, ljubljence športne mladine. V 10 kratkih filmih je bilo prikazano, kako je znameniti športnik in zmagovalček v smučanju na olimpijskih igrah prišel do svoje kariere. Prikazani so tudi Sailerjevi uspehi zadnjih let, ko nastopa kot filmski igralec.

NAGRADA ZA TELEVIZIJO

V Montecarlu so na pobudo mednarodnega katoliškega društva za radio in tele-

vito moč, ki nagiblje človekovo voljo v vztrajno hotenje in delovanje.

Postavlja se nam vprašanje, odkod dobivajo načela to čudovito moč.

Človekovo voljo more nagibati le dobro ali kar se vsaj volji predstavlja kot dobro (Kdor namreč namenoma hoče nekaj slabega, tak je hudoben in pokvarjen). Nagibi volje morejo torej biti raznovrstne resnične ali navidezne dobrine ali vrednote (lepota, čast, dolžnost, moč itd.).

Vrednote, katere razum spozna, da so dobre, si hoče osvojiti volja. Toda mogoče je, da se razum zmoti in predstavi volji nekaj slabega kot dobro. Tedaj se človek vzvema za nekaj, kar je objektivno (v resnici) nekaj slabega, subjektivno (kakor pač človek spoznava) pa dobro.

Spoznane vrednote usmerjajo človekovo voljo in delovanje. Te vrednote pa ustvarjajo v človekovem mišljenju določeno usmerjenost ali načelnost.

Moč načel torej prihaja iz vrednot!

je bila le, da pojde na Goréjlek, čeprav ne bo tam ostala.

Zajtrk je Minca kar zmetala vase. Tudi očetu se ni ljubilo kaj prida jesti. Obema se je mudilo k živini. Preden je Cilka iz omarice vzela blagoslovljeno vodo, sta že zaovilila spomladanca v hlevu. Minca je drugega za drugim prenesla v prostoren zaboj na vozu. Kaj bi se po nepotrebnem utrujala, ko nista vajena hoje in se lahko peljeta. Saj skoraj nič ne utežita. Oba jesa in starko pa odženetata jutri ali pojutrišnjem s Cilko za drugo živino. V hlevu so zarožljale verige. Prva je Cilka prizvonila na prag. Cilka jo je pokropila z blagoslovljeno vodo in jo pobožala po lisi: »Da boš dobro vodila!« jo je opomnila. Kakor bi ji hotela obljubiti, da bo skrbno pazila nase in na ves tropič, je stara krava vodnica obližnila gospodinji roko. Za Cilko je prestopilo prag še šest krav. Vsako je Cilka ogovorila in pokropila. Za kravami je visoko prinesel glavo volič. »Da se ne boš preveč bodel!« mu je požugala gospodinja. In že so priskakljala razposajena teleta. Dobro so jim peli zvončki, a teleta kar niso mogla razumeti, kaj le naj vse to pomeni. »Mali, mali, mali,« jih je kropila in božala Cilka.

Z dolgo šibo v roki je prišla za živino iz hleva Minca. Obstala je pred Cilko, ki je pravzaprav hotela postaviti blagoslovljeno vodo na steno.

»Kaj mene ne boš nič pokropila?«

»Saj ne ostanem v planini!«

»Ni dosti manjkalo, da bi.«

»Če me nihče na svetu nima več rad, tale zlati deklč me ima,« je pomislila Cilka,

naši igralci začutili v sebi ponos, da izhajajo iz ljudstva, ki je dovolj bogato s svojo kulturno tradicijo. Pa tudi sicer obstaja vedno velika nevarnost, da se v nezmožnosti diletanta dosega poklicnega igralca spremeni vse igranje v smešno karikaturu, čeprav izhaja igralec iz ljudstva; stremljenje po »umetnosti« mu pridobi le slabe lastnosti po poli inteligenta.

Naše ljudsko igranje se gotovo ne sme obdati z visoko ograjo ter odklanjati vse pridobitve igrske prosvete. K poklicnemu teatru ho zahajalo v pouk, kar se tiče igralskega načina (tehnike) in uprizarjanja (inscenacije). Bistvo in osnovna miselnost, ki naj igranju dajeta pogon in življenjsko silo, pa morata izhajati iz ljudskega življenja, njegove miselnosti in tradicije.

Naše ljudsko igranje mora zato vsebovati sledeče osnove teatra: proti brezboštvi je treba uveljavljati vernost (krščanska kultura), proti individualizmu je treba utrditi versko in narodno občestvenost in proti importiranemu kulturnemu blagu je treba izčrpati vse bogate vire domače kulture.

vizijo ocenili 31 navadnih in televizijskih filmov. V kategoriji Izobrazbe so nagradili ameriški film »Otrok luči«, ki prikazuje življenje slepih; v kategoriji Koncil so pa nagradili francoski film »Opazovalci na koncilu« in nemški film o vzhodnih obredih pod naslovom »Mnogo cerkva, ena Cerkev«; v kategoriji Reportaže je dosegel nagrado dokumentar »Navzočnost Cerkve med revnimi« in kulturni film »Potovanje Simona Welle«. V odseku za tisk in kritiko je dobilo delo radia zapadne Nemčije za reportažo pod naslovom »Franz Stock, Priester zwischen den Fronten«.

TELEVIZIJA V ŠOLI

V Angliji so že nekaj let vpeljane »šolske televizijske predstave«. Seveda ta ustanova ni obvezna za vsako šolo, vendar je število šol, ki se poslužujejo tega didaktičnega pripomočka, naraslo do lanskega leta že na 4364 šol. V lanskem letu pa je dobilo televizijo še nadaljnjih 1000 šol.

Poseben »šolski program« pa ima tudi angleški radio, katerega pa se poslužuje že velika večina šol. Sicer je pa ta ustanova danes uvedena že po vseh evropskih državah.

Dobra ženka

»Kako te je žena sprejela sinoči, ko si prišel vinjen domov?«

»Rože je metala vame.«

»Rože? Kako pa to, da si ves črn pod očmi?«

»To je zato, ker jih je pozabila vzeti iz lonca...«

pomočila desni kazalec v blagoslovljeno vodo in pokrižala Minco. Ni se mogla zdržati. V očeh ji je zablestela solza.

»Nič ne maraj, Cilka! Še vse se obrne na prav,« je Minca razumela Cilko in odhitela za živino, ki se je začela že na vrtu pasti.

Cilka pa je stopila v hlev, odpela zapovrstjo vse verige in jih znosila na voz. Oče je že vpregel kobilo. Še prašička je pokropila Cilka in oče je pognal: »Bog in sveti božji križ!«

Cilka je obstala na pragu, prišlušovala pozvanjanju domačega tropiča in gledala Minco, kako je uganjala teleta, ki še niso znala slediti kravi vodnici. Spomnila se je, kako je ona sama pred leti prav tako gnala živino na Goréjlek in ostala vse poletje v planini. Nje ni nihče pokropil: »Morebiti prav zato...«

Za hlevom je zakokodajšala kura. Ves rosen je od nekdaj pritekel Tiger. Lovil je nekje, pa bi ne bil smel. Najbrž je celó raztrgal kakega mladega zajčka, ko se tako obližuje.

»Pa kaj mi mar Viktorjev pes!« je zamahnila Cilka z roko in odšla v hišo.

Okrog Cvetkove domačije in nad vsem Koprivnikom in po planinah in gorskih vrhovih naokrog se je hladno jutro prelilo v topel in jasen spomladanski dan.

Blaž se ni dolgo mudil na Goréjleku. Minca se pa kar ni mogla odtrgati s planine. Pomagala je oskrbnici namestiti prašička in razstaviti posodo. Obiskala je vse stanove. Pričakala je, da se je vrnila živina s paše. Spet ji ni kazalo oditi. Bi utegnili

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

V spomin č. g. Mihaela Barbiča

V žalno slovo in sveti spomin na prečastitega naglo umrlega g. župnika
Mihaela Barbiča, rojenega 4. septembra 1884, umrlega 15. februarja 1963.

Miloblagi pokojnik!

Rojen tam v Vidmu ob Savi šumeči,
teče Ti zibel na zemlji Lavant,
Save valovi, na jug dol bežeči,
že ti šumljajo, da mašnik boš, fant.

Kar rojenice Ti v zibko podajo,
to sojenice odobrijo še,
starši pa sinka Te radi imajo,
vzgajajo vestno in čuvajo Te.

Dajo po krstu Te v šolo krajevno,
potem pa v Celjsko gimnazijo tja,
naloge šol teh zmaguješ Ti dnevno
gor do izpita vse — zrelostnega!

Že od mladosti si veren, pobožen,
službe nekdanje tedaj že vesel,
študij bogovnice tudi vseh zmožen,
mašniško čast si od škofa prejel.

Novo pa mašo v domači župniji
po posvetitvi slaviš Ti sedaj,
ob svečeničkov, ljudi tovaršiji
Glorijo, Credo zapel si tedaj! (1908)

Dvigaš - kaplan Ti po škofu - svoj kelih
zdaj mariborski kot tak precej let,
si i upravnik far osirotelih
skrbno lomeč povsod mlačnosti led!

Kmalu pa Raven postal si že župnik
v Meže dolini pri Prevaljah tam,
nikdar pri delu bil nisi obupnik,
dasi navadno zdaj bil si le sam!

Drugi po vojni pa časi so farni (1945)
tudi za Tebe postali na mah
zdaj po končani tej vojni — nevarni
hotoma čevljev pustiš jim tam prah.

Bog Te pripelje sem v našo škofijo
z mnogimi drugimi kleriki zdaj,
vodstva tu nimajo mnoge župnije,
škof zato sprejme Te rad v svoj raj.

V raznih dobil dekanijah si mesto,
tudi na Dravi imel si svoj stan,
vendar od tu pa greš zopet na cesto,
v Rudnika južno prispeš sedaj stran!

Tukaj pri svetem Martinu si ovce
pasel čuječe let več ko devet,
v fari in v šoli za skromne le novce
za živih, posmrtnih blaginjo ves vnet!

Farmanom bil si duhovni vsem oče,
vzgleden, pobožen in potrpežljiv,
jih varoval si nevestnosti toče
z nauki, spodbudi, dokler si bil živ.

»Mors repentina est sors sacerdotum«,
stari pregovor vsem živim veli,
esto proverbium clericis notum,
svetnih pa tudi se tiče ljudi!

Naglo Previdnost zato Te pokliče
k Sebi po plačo nad zvezd sinji vod,
zemlji in vernikom s tem Te odmiče,
v grob položi Te svetá zdaj Gospod.

Truplo trohnelo bo tu pod gomilo,
duh pa ti pojde gor v nadsvetni raj,
v zemlji telo se bo sveti spočilo,
duša pa gleda nebes naj sijaj!

Videli smo se na naših sestankih
rednih sobraskih vseh letnih časov,
živih se spominjajoč in še ranjkih,
zdaj pa si vzet nam iz naših gledov!

Dan je Gospodov dan Tvojga pogrebal
Trume glej vernikov Tvojih župnij,
zima odhaja že z vsakega žleba,
Tebi pa Večne pomladi sij — sij!

Dom ti stoji tam ob Savi globoki
v sredi Slovenije vinorodne,
spal pa boš tukaj ob Dravi široki,
ki ji tu bliz teko brze vode.

Kot med duhovniki res si bil cenjen,
isto pa tudi pri farnih ljudeh,
samski vsak mož, a tudi oženjen
hvala ti daje v žalnih teh dneh.

Kako je Peter odkril čudež pisane besede

V delavnici sem pogosto čistil vozilo gospoda Wyliea. Po navadi med uro obeda. Za to mi je na koncu vsakega tedna dajal po petdeset frankov. Bueton-Dick pa je segel tudi do dvesto frankov na teden. In tako sem se ob sobotah vračal domov z dvestopetdesetimi franki: polovico sem odšel za hrano in stanovanje, petdeset sem jih zadržal zase, ostalo pa je hranila teta Marie. Enkrat ali dvakrat je teta nekaj od mojih prihrankov porabila, toda vsakokrat me je prej vprašala za dovoljenje in vsakekrat je izposojeno vrnila v mali hranilnik, ki ga je skrivala pod blazino.

Nekega dne mi je gospod Wylie, potem ko sem mu med kosilom očistil avtomobil, rekel:

— Na moji mizi je ostalo nekaj obložnih kruhkov. Lahko stopiš v pisarno in si jih vzameš.

On je odšel, jaz pa sem stopil v pisarno po kruhke. V nekem kotu je vse zatopljeno

Zbrano svečenstvo tu z ljudstvom žaluje,
ko Te pogrebni v grob poneso,
kljub žalovanju pa Te še blagruje:
dni vseh trpljenja so vsa za Tebo!

Naš ordinarij je najbolj otožen,
mašnik za mašnikom ko mu umre;
klerikov števec je vedno bolj zožen;
ni dopolnila za rajnike vsel!

Pridigar slavni pa Tvojga pogreba
v zbranih besedah Te je poslavil,
pevci cerkveni plačilo pa neba
so ti zapeli na svidenja cilj!

Meni pa sosed si bil mnoga leta,
ločil ko naju le Drave je val,
duša v nebesa ti bodi zdaj vzeta,
duš si pastir bil, zdaj mirno boš spal!

Spremili smo Te nebrojni do groba
in Te dejali v te zemlje temo;
del teh krepi me velika resnoba:
jemljem od Tebe i jaz zdaj slovo.

Bodi še dalje dobronik naš budni,
ki še ostanemo v dolu solzá,
da ne omagamo leni in trudni
v hoji z Marijo — v službi Bogal!

Bodi nam vzornik pri vseh naših delih,
dokler nas Bog še na svetu drži,
da, ko življenja dopolnimo kelih,
Kristus v raj večni nas k Tebi pustil —

Molimo zate za zvečano slavo
danes in jutri in vselej v Tvoj mir;
Ti pa spominjaj nas z verno se pravo,
srečno končamo da žitja mi — tiri!

v branje jedlo judovsko dekle. Dvignila je name svoj kratkovidni pogled.

— Gospod Wylie je rekel, da jih smem vzeti — sem rekel in pokazal na obložene kruhke.

— Kar, kar!

Vzel sem zavoj in se napotil proti vratom, medtem pa me je dekle poklicalo.

— Da, gospa.

— Reci gospodična, ne gospa; gospa rečem le poročenim ženskam.

Njen nasmeh me je opogumil.

— Mi moramo reči gospa vsem belim ženskam.

— In grešite! Reci mi kar gospodična.

— Da, gospodična.

— Prav, tako je boljši Povej mi, koliko si star?

— Kmalu mi bo enajst let, gospodična.

— Zakaj ne hodiš v šolo?

— Ne vem, gospodična.

— Bi ti ugajalo hoditi v šolo?

— Ne vem, gospodična.
— Znaš brati in pisati?
— Ne, gospodična.
— Prenehaj vendar s tem stalnim ponavljanjem gospodična in gospodična.

— Da, gospodična.
Bušnila je v smeh.
— Sedi sem in pojej svoje kruhke, boš? Sedel sem na neko stolico blizu vrat.
— Potemtakem ne znaš brati?
— Ne, gospodična.
— Bi hotel vedeti, kako se bere?
— Da, gospodična.

Prelistala je nekaj strani knjige, ki jo je imela pred seboj in potem ko je za kak trenutek zrla vame, je začela brati enega izmed »Lan's Tales« iz Shakespeara.

Zgodba o Otellu me je močno pritegnila: ves zavzet sem poslušal to, kar je dekle bralo in čutil sem se kot da me je nekaj zaneslo v deželo, kjer je dobri črnc živel s svojo ljubljeno in kjer je zrušil za vedno vse, ko jo je umoril.

Mlada ženska je zgodbo prebrala do konca.

— Ti je ugajalo?

— O... da!

— Prav, ta knjiga je polna podobnih zgodb in če boš šel v šolo, se boš naučil jih brati sam.

— Toda ali morem najti knjigo, ki bi bila takšna, kakršna je ta?

— Seveda! Mnogo je knjig, ki so kot ta.

— Toda prav takšne, kot ta. Z isto zgodbo?

— Takih je na tisoče.

— Prav enakih?

— Seveda, prav enakih, istih.

— Potemtakem hočem v šolo.

— Kdaj boš začel?

— V ponedeljek.

— No, nekaj sem vendarle zganila — je vzkliknila smeje. — Toda zakaj nisi hodil v šolo že prej?

— Nihče mi tega ni rekel.

— Toda verjetno si videl druge dečke, ko so hodili v šolo!

— Seveda, vendar mi nihče ni povedal, da obstajajo take zgodbe.

— Ah, dal Zgodbe...

— Ko bom znal brati in pisati, bom sestavljal zgodbe, kakršna je ta...

Nasmehnila se je, se obrnila, da bi vzela pero in spet odprla knjigo.

— Lee, kakšen je tvoj priimek?

— Abrahams, gospodična. Toda moje pravo ime je Peter, Peter Abrahams.

Nekaj je zapisala v knjigo.

— Jo hočeš? Napisala sem vanjo tvoje ime: ta knjiga je tvoja.

Pogledal sem, kaj je bila napisala.

— To je moje ime?

(Nadaljevanje na 8. strani)

kdo misliti, da se boji dela. Lotila se je molže in sama pomolžla vse domače krave. Že vsa pripravljena za na pot, je še malo sedla k mizi pred stanom.

Povsod naokrog so drobili zvonci. Iz gošče je žvižgaje povpraševal drozg: »Če s' pa biv, če s' pa biv?« Minci je postalo skoraj žal, da se je dala pogovoriti Cilki. Ko bi Viktorja ne bilo, bi prav gotovo ona letos planinila. Že dolgo ni bila tako nejevoljna na vsaka. Naslonila se je na mizo: »Le zakaj ni vzela Cilka Janezal«

Med stanovi se je oglasilo petje. Minci je bilo žal, da ni prej odšla. Čim dlje bo čakala, tem težje se bo ločila od živine in planine.

Planšarji in planšarice so pripeli prav k Minci in jo začeli izpraševati, zakaj ne ostane pri njih. Minca se je izgovarjala na vse načine, pa ji nič kaj niso mogli verjeti.

Pravega vzroka jim seveda ni marala povedati. Kaj jih briga. Nampak bi jo razumeli in smejali bi se ji.

Pa se je oglasil Klahčanjev Joza: »Jaz pa vem, zakaj Mince ne puste planiniti.«

»Figo več.«

»Boje za zanjo.«

»Ti me boš prvi snedel.«

»Jaz ne. Kakšen mlajši in gošči bi ti pa utegnil biti preveč všeč.«

»Kajpada!«

»Zarečnega kruha se več pojé ko zapečenega.«

»Jezik!«

»Pa bi bilo res nerodno, če bi pri Cvetku kar dva otroka v enem letu tako po strani pridelali.«

»Kakšna dva otroka?«

»I, natarica Tinca je prejšnji teden poslala h krstu in pravi, da je Viktor oče Viktorčku.«

Minca ni vedela besedice odgovora. Od sramu bi se bila najrajši pogreznila v zemljo. Z vso silo je zadrževala jok. Da bo že pozna, je bolj izdabila iz sebe, kakor povedala. Kar stekla je izpred stanu, da jo čimprej zakrije drevje. Še lahko noč je pozabila voščiti.

Joza pa so vsi od kraja oštevali, zakaj je Minci očital Viktorjevo sramoto. Pa Joza je bil Joza. Kar nič se ni zmenil. Še dobro se mu je zdelo, da je spet presitim kmetom slano podrobil. Bodo še vedeli norčevati se iz njega.

Sonce je zašlo. Iz mračne goščave pa je zmerjal drozg: »Preklet, preklet, preklet—«

Minca si kar ni upala domov. Kakor otrok, ki se boji, da bo tepen, se je obotavljala. Skrta za grimovjem, je dolgo sedela nad vasjo in jokala. Šele ob poznem mraku je pritihtopila okrog hleva in obstala. Cilka je bila v kuhinji. Viktor je sedel v veži za mizo in nekaj računal, oče pa je stopil na prag in poskrbel: »Če se le otroku ni kaj zgodilo?«

»Kakšen fant jo je zamotil,« se je skušal norčevati Viktor.

Minci je bilo preveč. Kar spodbodlo jo je. Naglo je stopila iz teme: »Sem že tu.«

»Kje pa hodiš?« je bil oče osoren.

»Saj si človek ne upa podnevi k hiši, da bi ljudje s prstom ne kazali za njim.«

»Sramežljivost!« je Viktor počasi vzdignil glavo iznad papirjev.

»Tebe seveda nič ni sram!« se je začelo

trgati iz Mince, čeprav je bila sklenila, da danes še nič ne pove. »Drugi smo pokopavali pokojnega gospoda, ti si se pa z vlačugo drstil. Prašič nemarnil!«

»Kako si rekla?« je zrastel Viktor.

»Kaj pa si drugega, če imaš, oženjeni dedec, z ničvredno žensko otrokal!«

»Nikomur nič mar, če ga imam. Bom vsaj vedel, za koga živim.«

V kuhinji je Cilka glasno zajokala.

Blazu so se zabiskale oči. Ni dosti manjkalo, da ni mladega udaril s pestjo v obraz. Pa se je premislil: »Fej!« je pljunil pred Viktorja. »Če bi nam bila domačija do tal pogorela, bi laže prenesel.«

»Vam ne more nič več pogoreti, je vse moje. Vam že še zagodem, vsem skupaj!« Viktor je pograbil klobuk in odvihral v noč.

Tisti večer je ostala pri Cvetku večerja nedotaknjena.

Preden so odšli spat, je Cilka znosila svojo posteljo iz zgornjice v hišo in jo postavila prav na tisto mesto, kjer je spala, dokler je bila še dekle.

Legla je, očesa pa ni zatislila. Noč je prejkala.

III.

Osat se osiplje

Cilka je izstopila na Nomenju. Bila je v Radovljici. Res da bi ji nihče ne bil mogel brati na obrazu, po kakšnih opravkih je hodila, pa se le ni marala peljati do Bistrice, kjer bi utegnila srečati natarico Tinco; je še videti ni marala.

Tudi skozi Nomenj je hitro stopila. Preden je zropotal vlak čez železni most prek

Save in se začel pod Ajdovskim gradcem ustavljati, je bila Cilka že v strmini nad vasjo. S precej težko pisano kofarso v roki se je poganjala v breg. V Radovljici je bila marsikaj nakupila. Kaj kmalu jo je obilil znoj. Obstati pa ni marala, da bi se oddahnila, kakor da bi bila rada čimprej daleč od ljudi. Utegnil bi jo kdo vprašati, po kakšnih opravkih je hodila. Lagati ni marala, resnico govoriti pa še manj.

Hitra hoja in popoldansko sonce sta jo utrujala. Ozračje je bilo jugovo in brez vetra. Odvezala si je ruto. Vsa upehana je prišla do starih bukev in obstala.

Z glasnim truščem so zleteli golobje iz košatih vrhov. Priletavali so na zoreči žir. Vse rjavo bodičastih luščinic je daleč naokrog ležalo po tleh.

Cilka je prislunila. Nikogar ni čutila, da bi šel za njo. Kdo naj bi bil. Saj je sama izstopila na Nomenju. Tudi s Koprivnika navzdol ni slišala nikogar prihajati.

Vse naokrog je bilo tiho. Le daleč proti jerecarski strani je pela sekira.

»Ljudje napravljajo drva, pri nas se pa nihče ne zmeni. S čim bomo kurili pozimi?«

Poiskala je v košari bel robec in si obrišala znojni obraz.

»Kar sama bi poskrbela za kurjavo, pa saj ne zmorem več. Kakor srna sem, ki vsa preplašena boga naokrog, kadar na vseh koncih in krajih gonijo psi in pokajo puške, Sirota pa ne ve, kam bi se stislila, da bi je ne izsledili.«

Cilka se je spomnila, da pozimi morebiti že ne bo več pri Cvetku.

(Dalje prihodnjič)

Šport

(Nadaljevanje s 5. strani)

pino Evrope, zase. V skokih, tako v kombi-nacijskih kot v specialnih, pa je imelo slo-vensko zastopstvo manj sreče; sicer pa je bila konkurenca tudi večja, saj je tekmoval med drugimi tudi Baldur Preiml, ki je nízal že velike uspehe na mednarodnem področju in je tudi tu kot pričakovano zmagal. Dosegel je v moštinski drž. daljine 53 m, 55,5 m in 56 m in izboljšal rekord skakalnice, ki ga je lani dosegel jugoslo-vanski drž. prvak Jameč s skokom 51,5 m. Lep uspeh je doživel tudi Zahomčan Janko Zwitner s tretjim mestom v mladins-ki skupini.

Selani ponosni na mlade smučarje

Smučarski šport je v Selah postal zelo aktualen. Veliko zanimanja vzbuja smu-čanje zadnje čase posebno pri talentirani mladini. Komaj, da jih ubogajo noge, že skušajo posnemati starejše, s celim srcem delajo na tem, da bi dobili dobre nasledni-ke. Vsako leto se zberejo šolarji, da se po-merijo med sabo. Tudi letos so poskrbeli selski učitelji za lep doživljaj vsem učen-cem. Navdušeni pristaši tega športa so s svojimi prispevki zelo razveselili naraščaj-niške, kajti dobili so vsi kar lepa darila — deloma tudi v obliki pokalov.

Potres v Libiji: pet sto mrtvih

Hud potresni sunek je pred nedavnim zajel libijsko mesto Barce. Po podatkih naj bi pri tej naravni nesreči izgubilo živ-ljenje okoli 500 ljudi, medtem ko naj bi bilo število ranjenecv okoli 1000. Kljub temu pa verjetno ne bo nikoli moč po-znati točnega števila žrtv, kajti v Barcu podobno kot v Agadirju ni anagrafskega urada. Mestece je bilo pri potresnih sun-kih skoraj popolnoma porušeno. Libijskim reševalnim skupinam so takoj prišle na po-moč angleške in ameriške vojaške enote. Združene države pa so poslale na kraj ne-sreče svoje zdravnike in potrebna zdravi-la ter hrano. Potresni sunki so bili tako nenadni, da se prebivalcem ni posrečilo zbežati na prosto.

Dan kasneje so bili novi potresni sun-ki, ki pa na srečo niso povzročili škode. Medcece Barce je brez električnega toka in vode. Toda prebivalstvo, kolikor je preživelo potres se je že opogumilo in po-maga pri odkopavanju ruševin.

Katastrofa bi bila prav gotovo še večje-ga obsega, če ne bi v bližini mesta bile skoraj istočasno vaje angleških vojaških enot. Vojaki so takoj priskočili na po-moč, toda kljub temu je Barce ostalo več kot dve uri izolirano v temi in strahu.

Kako je Peter odkril čudež pisane besede

(Nadaljevanje s 7. strani)

— Da, zapisala sem. »To pripada Petru Abrahamsu«.

— Toda kje je moje ime?

— Ti dve besedi — in mi ju je pokazala.

— No, in sedaj vzemi knjigo!

Segel sem po knjigi in stiskajoč jo z le-vico sem se zadenjski umikal proti vratom. Pokimala je z glavo in se nasmehnila. Nato je njen nasmeh nenadoma ugasnil.

— Sveta nebesa! ... — je rekla in še en-krat stresla z glavo.

Jaz pa sem ji zaklical: — Hvala, gospo-dična, hvala!

Kako so se svetile njene oči za debelimi lečami!

— Reši se — je zaklicala. — Reši se čim-prej in vso srečo ti želim!

V zadregi sem se motal pri vratih. Mor-da je jokala. Zakaj?

— Oh, da, gospodična ... hvala!

Peter Abrahams

Rezultati so bili sledeči:

Pri najmlajših, to je od 6. do 8. leta je zmagal Oto Perč.

V skupini od 8. do 10. leta je poskrbel za zna-go Stanko Olip. Erih Travnik si je v skupini šol-arjev I (10. — 12.) osvojil prvo mesto in bil drugi v splošnem zaporedju. Pri najstarejših pa je nepremagljivi Hubert Ogris vozil najboljši čas dneva.

AVSTRIJSKI CUP:

Avstrija Celovec — Rapid 1:2 (1:0)

Kot pričakovano je moštvo Rapida pre-teklo nedeljo premagalo Celovško Avstri-jo z rezultatom 2:1. Igra se je pričela pre-cej presenetljivo, kajti že v 5. minuti so Celovčani dosegli proti pričakovanju vseh gledalcev vodilni in edini gol. Celovško moštvo je prišlo prvič v oblast žoge, dospelo pred nasprotni gol in mladi Miklau je izkoristil napako branilca Gießerja s tem, da je poslal žogo poleg vratarja Gürtlerja v mrežo. Ta rezultat je ostal v 1. polovici igre nespremenjen. Po polčasu pa je po-skrbel Rehnelt za 2 gola za svoje moštvo. nika, kajti dobili so vsi kar lepa darila — Rezultat je izenačil v 60. minuti, vodilni gol pa je ustrelil četr ure pozneje. S tem golom je dosegel, da igre ni bilo treba po-daljšati, kajti v Celovcu sta se ločili obe moštvi z neodločenim rezultatom 1:1.

Sporočamo žalostno vest, da nas je 9. marca zapustil naš ljubi mož, oče in stari oče gospod

Valentin Inzko

orožnik v pokoju in posestnik

K zadnjem počitku smo ga spremili v ponedeljek, 11. marca, na pokopa-lišče v Sveče. Zahvalimo se domačemu gospodu župniku Skorjancu z asis-tenco za opravljeno sveto mašo in pogrebne obrede. Cerkvenim pevcem se zahvaljujemo za žalostinke na domu in ob grobu. Vsem sosedom še po-sebej zahvala za pomoč v težkih urah. Tudi vsem številnim pogrebem Bog plačaj za spremstvo na pokopališče.

Dragega očeta priporočamo v molitev.

Globoko žalujoča Marija, sinovi dr. Valentin Inzko, prof. Franc Inzko ter hčerka Marija Moser roj. Inzko, z družinami.

Sveče, 12. marca 1963

preživši v postelji, ki ti zagotavlja enako-merno toploto, hkrati pa človeški organi-zem štiti pred vrsto nevarnosti.

Zgodovinske knjige povedo, da so bile zime v 17. in 18. stoletju razmeroma mno-go bolj mrzle kot tiste v prejšnjem veku, vendar vse kaže, da je postavila zima 1709 svojeverstni rekord. Vse leto je bilo mrzlo, po nekaterih zapiskih je v obdobju med petim januarjem in drugim februarjem samo v Parizu zmrznilo ali umrlo za ne-posrednimi posledicami mraza okoli 24.000 ljudi.

KRATKE VESTI

Ameriški minister za zunanje zadeve Dean Rusk je sprejel jugoslovane. velepo-slanika Veljka Mičunoviča. Z njim se je zadržal v enournem razgovoru.

Po sestanku je Mičunovič izjavil novi-narjem, da sta z ameriškim ministrom med razgovorom načela več vprašanj, predvsem tista s področja ameriško-jugoslovanskih odnosov. Veleposlanik Mičunovič bo pri-hodnji teden odpotoval na redno posveto-vanje v Beograd.

Po večdnevem uradnem obisku v Vel. Britaniji je odpotoval v Stockholm pred-sednik švedske vlade Tage Erlander. Od švedskega premiera Erlandera in zunanje-ga ministra Nilssona se je na londonskem letališču poslovil šef Foreign Officea lord Home.

Filmska ocena

Bistrica v Rožu — Sobota, 16. 3.: Die Fastnachts-beichte (IV). — Za časa pustnih dni v nekem nem-škem mestu se zgodi nek umor, ki privede stare mladostne grehe uglednih meščanov na dan. — Ne-delja, 17. 3.: Im Weissen Rösel (III). — Muzikala-čna veseloigra prirejena po znani odrski igri. — Sreda, 20. 3.: Der Rächer (IV). — Napet kriminalni film po istoimenskem romanu.

Borovlje. — Sobota, 16. 3.: Das Rätsel der roten Orchidee (IV). — Kriminalne pustolovščine neke londonske zločinske bande. — Nedelja, 17. 3.: Heute geht wir bummeln (IVa). — Muzikalična veselo-igra z neokusnimi šalami o družini in zakonu. S premislekom. — Torek, 19. 3.: Der Killer mit den Froschaugen (IVb). — Kriminalni film o nekem pohotnem morilecu. — Četrtek, 21. 3.: Schmutziger Lorber (IV+). — Socialno kritičen film iz okolja boksarskega športa.

Dobrla vas. — Sobota in nedelja, 16. in 17. 3.: Morgen beginnt das Leben (IVa). — Usodi dveh sedemnajstletnih deklet. — Torek in sredo, 19. in 20. 3.: Ledernacken (IVa). — Star ameriški vojni propagandni film.

Miklavčevo. — Nedelja, 17. 3.: Das grosse Heim-weh (III). — Zgodba neke uporniške skupine v nemški sovjetski coni.

Pliberk. — Sobota in nedelja, 16. in 17. 3.: Sa-lomon und die Königin von Saba (IVa). — Mon-sterski film prirejen po svetopisemski predlogi, ven-dar močno spremenjen o srečanju kraljice iz Sa-be in kralja Salomona. — Torek, 19. 3.: Die Mühle der versteinten Frauen (IVa). — Doživljaji nekega študenta v mlinu profesorja, ki predelava trupla svojih žrtv v voščene figure. — Četrtek, 21. 3.: Schatten einer Katze (IV). — Kriminalni film. Mačka opazuje umor svoje gospodinje in prive-de zločince do zasluženega plačila.

Oglašuj v našem listu!

Šivalni stroji znamk: Gritzner, Rast & Gasser, Jax, — najnovejši izdelki — popolnoma avto-matični Zick-zack-šivalni stroji so ponos gospo-dinje in šivilje, kateri jim olajšajo in skraj-šajo delo. Naročite si ga takoj v strokovni tr-govini šivalnih strojev:

Johan Lomšek

TIHOJA 2, P. Dobrla vas — Eberndorf
Telefon 04237 246

Zahtevajte cenike! Ugodni plačilni pogoji!

Izbira in kvaliteta

preprog, zaves in posteljnine
v trgovini opreme

LODRON

VILLACH Lederergasse 12

Tujskoprometni in gostinski obrati dobijo poseben popust!